

KAMMAR-KOLLEGIUM

UNDERDÅNIGA UTLÅTANDE

ÖFVER

SÄRSKILDA KOMITERADES

DEN 9 JUNI 1875 AFGIFNA

UNDERDÅNIGA BETÄNKANDE OCH FÖRSLAG

TILL

LÖNEREGLERING M. M. FÖR KAMMAR-KOLLEGIUM.

STOCKHOLM,
ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG,
1877.

Stormächtigste, Allernådigste Konung!

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning i remiss af den 27 sistlidne Juli, i anledning af särskildt i nåder förordnade komiterades den 9 förutgångne Juni afgifna underdåniga betänkande och

förslag angående löneroglering m. m. för kammar-kollegium, får kollegium öfver samma betänkande och förslag härmed afgifva underdånigt utlåtande, dervid följande den ordning, som af betänkandets uppställning föranledes.

Vid de af komiterade (sid. 43 i tryckta exemplaret) framställda förslag om *aflöningsens fördelning i lön och tjenstgöringspenningar* får kollegium, i öfverensstämmelse med sitt den 31 Oktober 1873 afgifna underdåniga utlåtande och flera andra embetsverks samma år afgifna underdåniga förslag (anf. ställe sid. 14), i underdånighet föreslå, att tre fjerdedelar af aflöningen beräknas såsom lön och en fjerdedel såsom tjenstgöringspenningar. Ålderstillägget torde vid ledighet för sjukdom eller för svag helsas vårdande oafkortadt böra få åtnjutas af embetets eller tjenstens innehafvare, men vid ledighet för enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag synes den fjerdedel, som enligt förenämnda fördelningsförslag skulle hafva egenskap af tjenstgöringspenningar, böra besparas statsverket, derest icke, för embetets eller tjenstens behöriga uppehållande, densamma skulle anses behöfzig. Genom en sådan aflöningsens fördelning skulle pensionsbeloppen i allmänhet ställa sig något högre än efter komiterades förslag, men om afseende göres derpå, att de stegrade och allt jemt stigande lefnadskostnaderna drabba den pensionerade likaväl som den i tjenst varande embets- eller tjenstemannen, och den löneroglering, som nu är i fråga, i allt fall ej ställer löntagaren eller pensionären i bättre ställning än vid den tid, då nuvarande löner bestämdes, synes, vid det förhållande att embeten och tjenester i allmänhet anses kunna genom vikarie uppehållas emot en ersättning, beräknad till en fjerdedel af löneförmånerna, såväl lönen som pensionen billigtvis böra få beräknas till tre fjerdedelar deraf, helst då i betraktande tages, att för närvarande de tjenstemän, som innehafva löner till belopp af 3,000 kronor eller derunder, åtnjuta pension till lörens fulla belopp och de med högre löner försedda embets- och tjenstemän 80 procent af lönen, dock minst 3,000 och högst 8,000 kronor.

För den händelse att här ofvan framställda förslag om aflöningsens fördelning ej skulle vinna Eders Kongl. Maj:ts nådiga afseende, utan komiterades fördelning möjligen anses böra lemnas företräde, får kollegium underdånigst erinra, att billigheten synes fordra, det ledamöternas ålderstillägg, lika med tjenstemännens, finge räknas till lönen och sålunda ingå i det belopp, som lägges till grund för pensionsberäkningen.

Den tid af två månader, hvarunder en embets- eller tjensteman enligt kongl. cirkuläret den 9 November 1860 vid styrkt *sjukdomsfall*

är befriad från afdrag å sina löneförmåner, synes ej böra nedsättas i enlighet med komiterades förslag, enär i vanliga fall en verklig eller akut sjukdom ej kan häfvas och krafterna återställas på en månad, och embets- eller tjänstemannen vid sjukdom mera än annars är i behof af sina fulla lönetillgångar.

Förslaget (sid. 44, 1:sta punkten) att tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han dertill förordnas, bestrida tjänst i högre grad utan att därför under *semester-vikariat* åtnjuta ersättning, tillstyrkes underdånigst med vilkor att, i händelse tjänsteman, som erhåller förordnande att under annans semester förestå tjänst i högre grad, sjelf icke kan under året af sådan förmån komma i åtnjutande eller han förpligtigas att under samma period emottaga mer än ett dylikt vikariat, honom må tilldelas ersättning därför med ett belopp, motsvarande en fjerdedel af den med den högre tjänsten förenade aflöning, undantagandes ålderstillägget, men med förbindelse för honom att till den, som hans tjänst förrättar, afstå samma andel af sin egen aflöning.

Vid förslaget i 2:dra punkten å samma sida får kollegium anmärka, att embets- eller tjänsteman vid *erhållen ledighet* för svag hellsas vårdande eller under verklig sjukdom, som fortfar längre än två månader, ej borde afstå mera än tjänstgöringspenningarne, hvaremot den, som för enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag erhåller ledighet, bör afstå ej blott tjänstgöringspenningarne utan äfven hvad derutöfver kan för embetets eller tjänstens uppehållande erfordras.

Tredje och fjerde punkterna å samma sida lemnas utan anmärkning, men vid 5:te punkten hänvisas till hvad här ofvan angående ålderstilläggets fördelning blifvit anfördt.

Vid komiterades uti 6:te punkten å samma sida föreslagna *vilkor för ålderstilläggets åtnjutande* tillåter sig kollegium göra följande erinringar. Då grunden för ålderstillägget är att söka dels deruti, att embets- eller tjänstemannen under de första åren i graden måste åtnöja sig med en lägre aflöning än som, i händelse den ej vore fördelad i vissa åldersklasser, borde honom tillgodokomma (jmför general-tullstyrelsens sidan 15 anförda yttrande), dels uti embets- eller tjänstemannens ökade behof med åren genom familjens tillväxt, synes denna förhöjning i aflöningen böra tillkomma embets- eller tjänstemannen såsom en vid befattningens erhållande tillförsäkrad rättighet, men icke såsom en förmån, hvilken skulle vara beroende af vederbörande förmäns eller embetsbröders godtyckliga pröfning. Den sjelfständighet, som utmärker Sveriges embets- och tjänstemannakår, skulle äfven till allmän och enskild skada kunna lida afbräck, om en påräk-

nad löneförhöjning gjordes beroende af en sådan pröfning, som komiterade föreslagit. — För den händelse likväl, att Eders Kongl. Maj:t skulle anse något vilkor böra fastställas för ålderstilläggens åtnjutande, får kollegium i underdånighet hemställa, huruvida ej detta vilkor kunde gifvas formen af undantag från en allmän regel, i hvilket fall föreskriften torde kunna formuleras sålunda:

“uppflyttning till högre lön efter viss tids tjenstgöring skall ega rum, derest icke vederbörande embetsverk eller, hvad angår de med kongl. fullmakt försedde embetsmän, Eders Kongl. Maj:t, efter anmälan af embetsverket, finner inträffadt afbrott i tjenstgöringen eller annat förhållande föranleda dertill, att med uppflyttningen bör tills vidare anstå.“

Vid förslaget (sid. 45) om tjenstemäns skyldighet att tjenstgöra i samma embetsverk, sedan det blifvit omorganiseradt med förändrad benämning och arbetsordning, eller i annat embetsverk, dit göromålen blifvit öfverflyttade, har kollegium ej något att erinra.

Kammar-kollegii åligganden.

Vid betraktande af de förhållanden, hvarunder kollegium utöfvar sin verksamhet, är i främsta rummet att bemärka, det målens antal, ehuru flera slag af ärenden frångått kollegium, varit i ständigt stigande, så att, efter det målen år 1844 utgjort 3,212, de år 1867 stego till 3,356 och år 1874 till 3,469. Detta faktum torde utgöra ett tillräckligt talande skäl därför, att, derest ej kollegii funktion på ett eller annat sätt förändras, någon betydligare minskning i personalen ej kan åstadkommas utan att ökade balanser skulle uppkomma*), och då redan nu varande embets- och tjenstemäns tid är strängt upptagen till stor del äfven på eftermiddagen, kan ej heller någon synnerlig ökning af den nuvarande personalens arbetsprodukt förväntas. En förändrad anordning af personalen å provinskontoren, på sätt kollegium här nedan i underdånighet ämnar föreslå, äfvensom någon förenkling i arbetssättet skulle dock i viss mån påskynda ärendenas gång.

Vid den af komiterade gjorda framställning af de förändringar, som kollegii instruktion efter dess utfärdande den 16 Februari 1838 undergått, torde kollegium få erinra:

*) De vid 1874 års slut å advokatfiskalskontoret och provinskontoren balanserade mål utgjorde ett sammanräknadt antal af 661.

1) vid § 3 mom. 3, att genom kongl. brefvet den 8 December 1848 kollegium fått sig uppdraget att i synemål rörande boställen och andra jordegendomar, hvilka stå under kollegii inseende, pröfva, huruvida kronans talan må i vederbörlig ordning fullföljas;

2) vid § 5 mom. 2, att kollegium fortfarande åligger bevilja skatterätt å kronofisken, kronoängar och vissa andra kronolägenheter;

3) vid § 5 mom. 6, att frågor om införsel i kronohemman för skatterättsfordringar ännu förekomma;

4) vid § 5 mom. 7, att i frågor angående afvittring kollegii underdåniga utlåtande vanligen af Eders Kongl. Maj:t infordras;

5) vid § 7 mom. 5, att, efter postverkets öfvertagande af all postföring enligt kongl. skrifvelsen den 19 Augusti 1870, indelning af hemman för detta ändamål ej vidare ifrågakomma, ehuru väl pröfning af besvär öfver Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut rörande gästgifvares eller skjutsentreprenörs skyldighet att i undantagsfall utgöra postskjuts någon gång förekommer;

6) vid § 7 mom. 6, att, sedan postverket på grund af kongl. kungörelsen den 5 December 1873 öfvertagit bestyret med tjenstebrefs befordrande i allmänhet, frågor om kronobrefbäring ej vidare ifrågakomma;

7) vid § 8 mom. 3, att tvistefrågor, huruvida ett hemman har egenskap af kyrko- eller kronohemman, enligt kongl. brefvet den 31 Maj 1867, numera böra af domstol pröfvas och afgöras;

8) vid § 8 mom. 8, att deri omförmälda frågor om jordafsöndring numera, enligt kongl. förordningen den 6 Augusti 1864, af kollegium upptagas endast efter anförda besvär öfver Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes utslag; dock att anmälningar från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande om skedda jordafsöndringar för anteckning i jordeboken fortfarande ega rum;

9) vid § 8 mom. 16, att pröfning af frågor om tjärubräning emot stubböresafgift å kronans skogar i de norra länen numera, efter utfärdandet af kongl. utsyningsförordningen den 21 December 1865, upphört att förekomma hos kollegium;

10) vid § 8 mom. 20, att frågor rörande sättet att vid länshäkten förse fångar med bröd enligt kongl. brefvet den 23 November 1841 handläggas af fångvårds-styrelsen; och

11) vid § 24, att genom kongl. kungörelsen den 8 Januari 1858 och 26 Augusti 1870 åt kollegii advokatfiskal uppdragits att i högre instans föra kronans talan i afvittringsmål, och likaledes, enligt kongl. brefvet den 30 Oktober 1863 och kongl. kungörelsen den 25 November 1870, i mål angående utbrytning af skogsmark åt sågverk i

ersättning för åtnjuten stockfångst eller angående afsättande af mark till kronopark, samt, enligt kongl. brefvet den 24 Mars 1871, i mål angående flottningstaxor å vattendrag i Kopparbergs och de Norrländska länen.

Rotlar.

Vid uppgiften om fördelningen af målen de särskilda departementen eller rotlarne emellan hafva mål angående barnmorskors aflöande upptagits såsom tillhörande 2:dra departementet, men dessa mål handläggas såsom läns mål af vederbörande föredragande. Derjemte bör tilläggas, att till 6:te departementet höra markegångsmålen, äfvensom att samtliga ledamöter utöfva inspektion hvar öfver sitt af kollegii kansli och kontor samt föredraga de dem rörande ärenden.

Vissa måls skiljande från kammar-kollegium.

Fråga om skiljande från kollegium af mål angående gästgifverier och skjuts, vägar, broar och färjor, fiske m. m. och desammas fullföljande från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande omedelbart hos Eders Kongl. Maj:t har flera gånger förut förevarit, utan att de föreslagna förändringarne vunnit nådigt afseende. Uti underdånigt utlåtande den 15 Oktober 1859 har kollegium, i anledning af särskilda komiterades den 26 förutgångne Maj afgifna underdåniga förslag i nämnde syfte rörande ofvan omförmälda ärenden, yttrat, att, enär i betraktande toges, å ena sidan, att, äfven om säkert vore — hvilket likväl vore högst tvifvelaktigt —, det målen genom det föreslagna nya behandlingssättet blefve skyndsammare än nu till slut bragta, det likväl icke vore skyndsamheten i ett ärendes afgörande, som i första rummet borde eftersträfvast, utan ett rättvist slut, grundadt på föregående fullständig utredning och mångsidigt skärskådande, hvilket ena och andra icke kunde i allmänhet förväntas hos en läns-styrelse med hänsigt till de förhållanden, hvarunder den arbetade, men väl hos kollegium — och å den andra sidan, att likasom det uti justitieärenden i allmänhet funnes en instans emellan underrätten och högsta domstolen, om ändring hvaruti, kollegium veterligt, fråga ännu icke uppstått, en slik mellaninstans äfven borde finnas uti administrativa ärenden, hvaraf fördelen vore uppenbar icke blott deruti, att mångfaldiga ärenden icke blefve till Eders Kongl. Maj:t vidare fullföljda,

utan ock deruti, att, när slik fullföljd egde rum, målet i ett vida fullständigare skick, än annars skulle i allmänhet vara förhållandet, hos Eders Kongl. Maj:t till pröfning förekomme, funne kollegium sig böra i underdånighet hemställa, att berörda förslag måtte af Eders Kongl. Maj:t lemnas utan afseende. — Komiterade hafva nu upptagit samma fråga och föreslagit, att följande slag af mål skulle från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande omedelbart hos Eders Kongl. Maj:t fullföljas, nemligen: 1) om anläggning, indragning eller förändring af lands-, härads- och sockne- eller andra allmänna vägar, såsom emellan segelleder, båtleder och farleder m. m., af broar och färjor derå samt sättet och fördelningen till deras underhållande sommar- och vintertiden, å landet, äfvensom å städernas egor, då frågan äfven rör landet; 2) om gästgifvaregårdars inrättning, indragning eller flyttning; om rättigheten och skyldigheten att gästgifveri emottaga; om skyldigheten till utgörande af håll- och reservskjuts, kungs- och kronoskjuts; samt om regleringen deraf och af skjutsningsskyldigheten i allmänhet å landet, äfvensom i städerna, då frågan äfven rör landet; 3) om flott- och farleder i sjöar och strömmar, sättet och villkoren för deras begagnande, med undantag af ersättningsbestämmande till vederbörande för deraf liden skada och förfång, hvilket på domstols pröfning beror; 4) tvister om strömmrensningar och vederbörandes skyldighet att dertill bidra; 5) tvister och beslut rörande sättet för laxfiskets begagnande i strömmar för ynglets fredande, jemte hvad kollegium beträffande fisket i öfrigt åligger på grund af fiskeri-stadgan den 29 Juni 1852, samt 6) frågor om tillstånd till s. k. kyrkostufvors uppförande och köps afslutande derom i Vester- och Norrbottens län, med hvad mera till ordningens befrämjande vid dem är förordnad och i administrativ väg bör behandlas. Samma skäl till afstyrkande af detta förslag föreligga äfven nu, åtminstone så länge civil-departementet är öfverhopadt af ärenden och ej en "regeringsrätt" eller annan myndighet finnes, som med Eders Kongl. Maj:ts höga rätt afgör de under Eders Kongl. Maj:ts pröfning dragna besvärsmålen. Emellertid och då vissa af förenämnda mål äro af en särskild beskaffenhet och andra af det ringa antal, att de ej skulle utöfva synnerligt inflytande på göromålens gång inom Eders Kongl. Maj:ts kansli, får kollegium här yttra sig öfver de särskilda slagen deraf och afstyrker dervid i främsta rummet nådigt bifall till komiterades förslag beträffande *väg- och skjuts-målen*. Frågan om de mål, som röra *flott- och farleder* i sjöar och strömmar, sättet och villkoren för deras begagnande samt tvister om *strömmrensningar* torde böra blifva föremål för Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning i sammanhang med eller efter utfärdandet af den förväntade nya

lagen angående vattenrätten, hvartill förslag för närvarande lärere vara på nya lagberedningens granskning beroende. *Fiskerimålens* fullföljd från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande till Eders Kongl. Maj:t har kollegium af särskildt gällande skäl uti underdånigt utlåtande den 26 April 1872 tillstyrkt. Mål angående tillstånd till s. k. *kyrko-stufvors* uppförande och köps afslutande derom i Vester- och Norrbottens län med hvad mera till ordningens befrämjande vid dem är förordnad och i administrativ väg bör behandlas, hvilka mål äro jemförelsevis få till antalet, synas utan olägenhet kunna från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande omedelbart hos Eders Kongl. Maj:t i ecklesiastik-departementet fullföljas.

Innan kollegium lemna detta ämne, torde kollegium böra göra några erinringar vid komiterades uppfattning af ifrågavarande måls handläggning och villkoren därför hos läns-styrelsen och kammarkollegium. Då komiterade anse, att kollegium icke skulle kunna egna dessa mål en på verklig sakkänedom grundad ompröfning, synes det som skulle komiterade med sakkänedom förstå den personliga kännedom om lokala och andra förhållanden, som genom besök på stället kunna utrönas, men en sådan personlig kännedom om förhållandena torde ej heller alltid hos läns-styrelsens ledamöter förefinnas och finnes efter regeln ej hos den öfverordnade myndigheten, denna må vara kammarkollegium eller Eders Kongl. Maj:t. Likafullt lär ej med fog kunna påstås, att den pröfvande embetsmyndigheten saknar förmåga att bedöma ett sakförhållande, som genom syn eller bevis eller ock genom undersökning vid och utlåtande af häradsrätten blifvit till fullo konstateradt. Då vidare komiterade ansett, att väg- och skjutsmålen behandling i kollegium i allmänhet endast kan afse "tillsyn att stadgade former blifvit iakttagna", hafva komiterade gifvit en alltför inskränkt betydelse åt kollegii verksamhet. Kammarkollegium har likasom rikets hofrätter till uppgift ej blott att tillse, det stadgade former i första instansen blifvit iakttagna, utan äfven att pröfva sjelfva sakförhållandet och, derest gällande lag och författningar ej blifvit rätt tillämpade, meddela rättelse och bringa saken till ett rättvist slut.

Landstatstjenstemäns tillsättande, afskedande och permitterande.

Komiterade hafva föreslagit (sid. 55 och 56), att kollegii befattning med handläggning af frågor rörande landstatstjenstemäns tillsättning, afskedande och permitterande skulle upphöra och i stället på

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande öfverflyttas. Hvad först angår berörde tjänstemäns *tillsättande*, så och enär erfarenheten ådagalagt, att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ofta fästa ett särskildt afseende på de sökande, hvilka inom länet tjenstgjort, men kollegium vid pröfningen af dylika frågor betraktar de sökandes skicklighet och förtjenst från en mera allmän synpunkt, hoppas och förväntar kollegium, att i de fall, då besvär emot det upprättade förslaget anförts, Eders Kongl. Maj:t täcktes deröfver inhemta kollegii underdåniga utlåtande. Vidkommande sedermera *tjänstledighets beviljande* åt förenämnda tjänstemän från en till och med sex månader, så torde kollegium i underdånighet få hemställa, huruvida ej ansökningar derom skulle kunna af statsrådet och chefen för civildepartementet upptagas och afgöras. Vid komiterades förslag, att frågor om *afskeds beviljande* skulle från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande omedelbart hos Eders Kongl. Maj:t anmälas, har kollegium intet att erinra.

Former för besvärsmålens behandling.

Det förslag, som komiterade framställt angående besvärsmålens behandling, åsyftar en fullständig brytning med den grundsats, som hittills varit gällande, att i alla skriftvexlingsmål, med undantag af fiskaliska actioner, den med beslutet missnöjde eger räkna besvärstid från delfäendet, hvilken grundsats nära sammanhänger med en annan lika viktig grundsats, att ingen får dömas ohörd. Åtskilliga omständigheter kunna föranleda dertill, att, i händelse komiterades förslag blefve lag, en part kunde vara i okunnighet om beslutet ända till dess besvärstiden, räknad från beslutets datum, utlupit, och den af komiterade föreslagna förlängda besvärstiden vore hvarken för parten tillfyllestgörande eller befordrande större trygghet i rättsförhållandena. Den förlängning i besvärstiden, som menigheter för närvarande åtnjuta, synes ej heller för framtiden böra dem beröfvas. Att besvär skulle med posten få till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande insändas, synes väl för klaganden utgöra en förmån, men hvilken vida öfverväges af fördelen att vid handlingarnes ingifvande, i händelse de äro felaktiga, erhålla upplysning derom, hvarigenom rättelse kunde åstadkommas inom fatalietidens utgång, hvaremot, i händelse felaktighet vidlåder med posten insända handlingar, ansöknings- eller besvärsskriften ej upptages till pröfning. Inlemnandet hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande af besvär, ställda till kollegium, och deras behandling af nämnde myndighet i första hand kan kollegium ej heller

tillstyrka, enär målen stundom kunna vara af den beskaffenhet, att de antingen ex incommunicato kunna afgöras eller ock fordra, att verkställigheten af det öfverklagade beslutet skyndsamt inhiberas. På grund af dessa anmärkningar vid komiterades förslag i ämnet (sid. 64 och 65), får kollegium i underdånighet afstyrka nådigt afseende derå.

En af komiterade (sid. 61, 62, 65) såsom lämplig ansedd förändring i hittillsvarande förfaringssätt med besvärshandlingars kommunicerande skulle kollegium dock vilja i underdånighet förorda på det sätt, att alla till kommunikation utställda handlingar utan åtskillnad öfversändas till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande för att genom kronobetjeningens försorg delgifvas vederbörande att inom viss tid afgifva förklaring, vid äfventyr att dess uteblifvande ej hindrar målets afgörande på förevarande skäl, i hvilken syftning kongl. brefvet den 25 Januari 1803, kungjordt genom kammar-kollegii kungörelse den 25 Februari samma år, torde böra ändras. Derjemte anser kollegium lämpligt med afseende på de likartade föreskrifter, som för vissa slag af mål och för vissa instanser redan finnas gifna, att föreskrift lemnas derom, att klagande vid sine besvär böra föga bevis om tiden, då de af det öfverklagade beslutet erhållit del.

Protokollsföring.

Vid komiterades förslag (sid. 65) angående förenkling i protokollsföringen har kollegium ej annat att erinra, än att vid vissa tillfällen "särskildt protokoll" behöfver föras, såsom i mål, der omröstning förekommer, vid arrendeauktioner och i en del jordeboksärenden samt andra mål, deri någon expedition ej uppsättes m. m.

Ferier och semester.

Vid komiterades förslag (sid. 67) att ledamöternes hittills varande *ferier* skulle utbytas mot s. k. *semester* får kollegium i underdånighet erinra, att den ökade arbetsprodukt, som skulle uppkomma genom vikariers förordnande för ledigvarande ledamöter, ej blefve af synnerlig betydenhet, då, såsom komiterade äfven antagit, adjungerade ledamöter öfver hufvud taget ej anses kunna prestera mera än ungefärligen hälften af hvad ordinarie ledamöter på lika tid medhinna. Då komiterade föreslagit en så kort ledighet som en och en half månad, synas de ej hafva tagit i betraktande att en ledamot ej kan draga full för-

del af sin ferie- eller semestertid af anledning, att han ej får lemna sin rotel straxt vid feriernas eller semesterns början utan måste kvarstanna i hufvudstaden en tid af omkring fjorton dagar och stundom derutöfver, till dess uppsättning, justering, utskrifning och underskrift af expeditionerna efter sista föredragningen skett; och torde Eders Kongl. Maj:t häraf noggsamt finna, att den ferietid af två månader, som ledamöter för närvarande åtnjuta, ej tål vidare inskränkning, om någon nämnvärd hvila och rekreation genom ledigheten skall kunna vinnas. På grund af dessa anförda omständigheter, hemställer kollegium i underdånighet, att årliga ferier för ledamöterna måtte fortfara samt att de såsom hittills måtte få beräknas till två månader; och torde presidenten jemväl få åtnjuta en lika lång ferietid.

Den af komiterade föreslagna semester för dem af kollegii tjänstemän, hvilka för närvarande ej åtnjuta ferier, får kollegium underdånigst tillstyrka med den modifikation, att tjänsteman, som varit adjungerad ledamot näst före sin semester, medgifves rätt att tillgodoräkna sig en half månads förlängning i den ledighet, som i annat fall skulle honom tillkomma.

Öfvergående nu till frågan om embets- och tjänstemännens antal och aflöningsvilkor får kollegium, med åberopande af hvad förut blifvit anfördt angående löneförmånernas fördelning i lön och tjänstgöringspenningar, i underdånighet yttra följande:

Presidentens

löneförmåner torde, på sätt komiterade föreslagit, bestämmas till 10,000 kronor, men fördelas sålunda, att 7,500 kronor uppföras såsom lön och 2,500 kronor såsom tjänstgöringspenningar.

Kammarråden.

Om äfven målen rörande fisken, landstatstjänstemäns afskedande och permitterande samt angående kyrkostufvor frånginge kollegium, så förekommer, att åtminstone 2:ne departement äro så öfverhopade

med mål, att deras innehafvare sällan kunnat få njuta dem tillkommande ferier, hvarföre en lindring borde dem beredas genom öfverflyttning af en del af deras göromål på andra ledamöter; och då kollegium funnit anledning att afstyrka komiterades förslag om öfverflyttande från kollegium till Eders Kongl. Maj:t af besvärsmålen rörande vägar, gästgifveri och skjuts, flott- och farleder m. m., får kollegium i underdånighet hemställa, att med afseende på nuvarande förhållanden kammarrådets antal måtte blifva oförändradt.

Komiterades antagande att de nuvarande ledamöterna eller till och med endast fem ledamöter, om förenämnda mål skiljdes från kollegium, skulle kunna medhinna de kollegii handläggning tillhörande ärenden, äfven om de jordegendomar, som förvaltas af hospitalsstyrelsen, och de under arméförvaltningen hittills hörande militieboställen öfverlemnades till förvaltning af kollegium, får kollegium bemöta med den erinran, att, enär de hemman och lägenheter, uppgående till ett antal af omkring 800, hvilka för närvarande af kollegium förvaltas, taga en ledamots tid och krafter till största delen i anspråk, det torde få anses ligga utom möjlighetens gräns att kollegium med dess nuvarande personal skulle kunna öfvertaga förvaltningen af förenämnda jordegendomar och boställen, hvilka, enligt hvad kollegium upplyst i underdåniga utlåtanden den 8 Januari 1869 angående upphörande af den administrativa domsrätten m. m. och den 2 Juni 1874 angående särskilde komiterades förslag till förändradt ordnande af hospitalsväsendet, uppgå till ett sammanräknadt antal af omkring 3000 hemman och lägenheter; förbehållande sig alltså kollegium, i öfverensstämmelse med hvad i nyssnämnda underdåniga utlåtanden blifvit yttradt, att, i händelse nämnda förvaltning skulle på kollegium öfverflyttas, framdeles få till Eders Kongl. Maj:t inkomma med underdånig framställning om förstärkning af kollegii personal i den mån sådant befinnes erforderligt.

Aflöningsvilkoren för kammarråden får kollegium föreslå till följande belopp och fördelning:

	lön.	tjenstgöringspenningar.	summa.
vid tillträdet	4,800.	— 1,600.	— 6,400. kr.,

hvilken aflöning efter 5 års tjenstgöring inom graden skulle höjas med 600 kronor, på lika sätt fördelade; hvaremot, om komiterades fördelning antages, hela beloppet, likasom ålderstillägget för kollegii öfrige tjenstemän enligt komiterades förslag, torde få anses utgöra en förhöjning af lönen.

Sekreteraren.

Komiterade anse denne tjänsteman böra bibehållas, och kollegium instämmer häri, men finner de nya funktioner, som komiterade för honom föreslagit, ej böra åt honom uppdragas. Kontrasignation af kollegii utgående expeditioner bör verkställas af den, som fört protokollet vid beslutets fattande, och föredragningen af de ärenden, som uppräknas uti instruktionens 11 §. synes ej böra uppdragas åt en tjänsteman, som ej eger deltaga i besluten. Deremot anser kollegium sekreteraren kunna jemte sina hittills varande göromål medhinna att i tur med notarierna och till hälften mot en hvar af dem ansvara för protokollsföring äfven å kollegii divisioner och deraf följande expeditioners uppsättning. På sådant sätt skulle sekreteraren erhålla en sysselsättning, som motsvarade de föreslagna förhöjda löneförmånerna, och en notariatjänst skulle då kunna indragas.

Den af komiterade för sekreteraren föreslagna aflöning torde sålunda få fördelas:

	lön.	tjänstgöringspenningar.	summa.
vid tillträdet	3,375: —	1,125: —	4,500: kr.,
hvilken aflöning efter 5 års tjänstgöring inom graden skulle höjas med 500 kronor och efter 10 års tjänstgöring med ytterligare 500 kronor, allt lika fördeladt.			

Notarierna.

För den händelse att sekreterarens tjänstgöringsskyldighet ökas och någon tillökning i arbete ålägges notarierna i allmänhet, skulle en notariatjänst kunna indragas, så att antalet blefve fyra, men att inskränka antalet till tre, såsom komiterade föreslagit, är enligt kollegii mening ej verkställbart, för såvidt ej göromålens jemna gång skulle äfventyras.

Aflöningen, som komiterade för notarierna föreslagit, synes vara nog knappt beräknad, då fråga är om en reglering till någorlunda likställighet med de löner, som år 1858 anslogos, och löneförmånerna med det knappa dyrtids-tillägget redan nu uppgå till högre belopp. Kollegium får derföre i underdanighet föreslå, att aflöningen för notarierna måtte bestämmas och fördelas på följande sätt:

	lön.	tjänstgöringspenningar.	summa.
vid tillträdet	2250. —	750. —	3,000 kr.,

hvilken aflöning efter 5 års tjenstgöring inom graden skulle höjas med 500 kronor och efter 10 års tjenstgöring med ytterligare 500 kronor, allt lika fördeladt.

Kanslisterna.

Af skäl, som kollegium anført i sitt den 31 Oktober 1873 afgifna underdåniga utlåtande, får kollegium i underdånighet afstyrka nådigt afseende å komiterades förslag om kanslisttjänsternes indragning. Villkoret för en sådan åtgärd skulle vara, att medel ansloges till aflöning af motsvarande antal t. f. kanslister eller amanuenser, men den hufvudsakliga vinsten häraf för statsverket skulle endast blifva befrielsen från skyldigheten att pensionera en sådan tjänsteman, hvilket dock ej torde förekomma i andra fall än om denne råkade ut för en obotlig sjukdom, och att vid sådan händelse beröfva en tjänsteman, som drabbats af olyckan, hans dittills åtnjutna inkomst, vore ej staten värdigt. Kanslisternas aflöning har i förenämnda underdåniga utlåtande föreslagits till 1600 kronor och kollegium får nu samma förslag förnya. Med hemställan att kanslisternes antal måtte få utgöra fem eller en för hvardera af sekreteraren och notarierna, får kollegium underdånigst föreslå, att deras löneförmåner måtte sålunda bestämmas och fördelas:

lön.	tjenstgöringspenningar.	summa.
------	-------------------------	--------

1,200.	— 400.	— 1,600 kr.,
--------	--------	--------------

men då dessa tjänster böra anses såsom öfvergångstjänster, anser kollegium något ålderstillägg icke böra af kanslisterna få åtnjutas.

Registratorn.

Uti komiterades hemställan, att registratorn måtte ställas i lika aflöningsförhållande med notarierna, får kollegium instämma.

I öfverensstämmelse med hvad kollegium redan i underdåniga utlåtandet den 31 Oktober 1873 föreslagit, får kollegium i underdånighet tillstyrka, att kanslisten hos registratorn vid innehafvarens afgang indrages, dock med vilkor att medel anslås för aflönande af en amanuens, hvilken torde kunna åtnöjas med ett årligt arvode af 1,000 kronor.

Advokatfiskalskontoret.

Till komiterades förslag rörande advokatfiskalens aflöningsförmåner får kollegium i underdånighet tillstyrka bifall med iakttagande af samma fördelning, som kollegium för sekreteraren föreslagit, dock, hvad nedsättningen i aktoratsförmånerna beträffar, endast under förutsättning att en sådan förhöjning i aflöningen, som komiterade föreslagit, honom tillgodokommer, hvaremot i annat fall kollegium hemställer, att de hittills åtnjutna aktoratsförmånerna fortfarande måtte af advokatfiskalen få åtnjutas.

Lika med komiterade anser kollegium lämpligt, att förste kanslisten erhåller en benämning, som tydliggen utmärker beskaffenheten af hans befattning, nemligen *fiskal*, och då det bör tillkomma denne tjänsteman ej blott att, såsom hittills, hos kollegium föra kronans talan i mål, som advokatfiskalen till hans handläggning öfverlemnar, utan äfven att vid förfall för advokatfiskalen företräda hans ställe, får kollegium underdånigst föreslå, det "fiskalen" måtte förklaras vara behörig att, utan särskildt förordnande, vid advokatfiskalens förhinder företräda hans ställe vid bevakandet af kronans rätt och talan äfven utom kollegium.

Löneförmånerna för fiskalen får kollegium, i öfverensstämmelse med komiterade, föreslå till samma belopp som kollegium för notarierna föreslagit.

I enlighet med hvad kollegium här ofvan yttrat rörande kanslisterna i kollegii kansli, får kollegium i underdånighet tillstyrka, att andra kanslisttjänsten å advokatfiskalskontoret måtte bibehållas och innehafvaren deraf lika med de förre aflönas.

Provinskontoren.

Med afseende på den fördel, som tillskyndas arbetet inom kollegium genom att provinskontorens föreståndare, hvilka nu äro tre, kunna sysselsätta sig med de viktigare målen, tvekar kollegium att tillstyrka nådigt afseende å komiterades eller reservanten, presidenten m. m. Bredbergs förslag om provinskontorens sammansläende till ett eller två kontor, och hemställer derföre i underdånighet, att nuvarande tre provinskontor måtte oförändrade få bibehållas. Att helt och hållet indraga kammarskrifvarettjänsterna anser kollegium ej heller lämpligt, enär fall kunde inträffa, der, vid ledighet i kammarförvandtsgraden,

någon skicklig e. o. tjänsteman, med tillräcklig erfarenhet om måls handläggning, inom kollegium ej funnes att tillgå; hvaremot, om några få kammarskrifvare-tjänster bibehölles, desamma kunde utgöra lämpliga öfvergångstjänster till de mera maktpåliggande kammarförvandstjänsterna. Då kollegium, för så vidt trenne provinskontor få bibehållas, anser göromålen kunna medhinnas, om å hvarje kontor i stället för en kammarförvandt och tre kammarskrifvare anställdes två kammarförvandter och en kammarskrifvare, hemställes underdånigst, att en sådan förändrad anordning måtte vidtagas.

Komiterade hafva uppgifvit, att remiss å mål rörande flottning ej egde rum, men ehuru remiss ej eger rum till något af provinskontoren, blifva dylika mål oftast till advokatfiskals-embetets utlåtande remitterade. Likaledes hafva komiterade origtigt uppgifvit länens fördelning mellan provinskontoren, i det att Vermlands och Gotlands län hänförts till andra i stället för första provinskontoret.

Vid komiterades anmärkning, att olika meningar i enahanda slags ärenden kunna göra sig gällande inom de särskilda kontoren, får kollegium erinra, att ett sådant förhållande lika väl kan inträffa inom *samma* kontor, der tjänstemännen arbeta sjelfständigt och afgifva utlåtande i eget namn, hvilket förhållande är en naturlig följd af den olika tolkning, som åt författningarne kan gifvas. Anmärkningen derom, att en omflyttning af arbete från ett kontor till ett annat skulle förorsaka olägenheter, förfaller vid den upplysning, att handlingar som förvaras i samma våning, ej behöfva flyttas från det ena kontoret till det andra, utan kunna kvarstadna i och vid tillfälliga behof hemtas från det kontor, hvartill de ursprungligen hört, och sedermera dit återställas, såsom i allmänhet förfäres med handlingarne rörande Östergötlands län, hvilket förut tillhört 1:sta men nu tillhör 2:dra provinskontoret. I fråga om arbetets ordnande å provinskontoren och de böcker, som der lämpligen böra föras, vill kollegium låta sig angeläget vara att vidtaga de förenklingar, som äro med god ordning och reda öfverensstämmande.

Om kontoren, såsom kollegium nu haft nåden föreslå, fortfarande förblifva till antalet tre, följer deraf, att diariernas m. fl. böckers förande och annotationerna i jordeböckerna m. m. måste verkställas, såsom hittills, af tre personer, men denna diariiföring och annotation kunde under kamererarnes ledning och tillsyn verkställas af e. o. tjänstemän såsom amanuenser, om medel till arvoden för dem anslås.

Aflöningen för kamererarne torde böra utgå och fördelas lika med sekreterarens och advokatfiskalens, och kammarförvandternes lika med notariernes enligt kollegii förslag. Kammarskrifvarnes aflöning får kol-

legium, likasom i underdåniga utlåtandet den 31 Oktober 1873, föreslå till följande belopp och fördelning:

	lön.	tjenstgöringspenningar.	summa.
vid tillträdet	1,500.	— 500.	— 2,000. kr.,
hvilken aflöning efter 5 års tjenstgöring inom graden skulle höjas med 500 kronor, på lika sätt fördelade.			

Arkivkontoret.

Ehuru väl kollegii remisser till detta kontor på senare tiden varit fåtaligare än förr, hvilket härledt sig deraf, att, i följd af vissa förhållanden, som med nuvarande kamererarens afgang antagligen upphöra, remisser dit så mycket som möjligt undvikits och tjänstemännen i provinskontoren i stället i arkivkontoret sjelfve företagit sådana undersökningar, som af dem kunnat verkställas; så är dock kammarsarkivet af alltför stor vikt för kollegium, för att dess öfverflyttande till riksarkivet skulle kunna tillstyrkas. Om en undersökning i kronans handlingar behörigen skall kunna verkställas, så måste jordeböcker och de egentliga kronoräkenskaperna vara på samma ställe att tillgå; men om kammarrättens räkenskaper, som nu till kammarsarkivet successivt öfverflyttas, i kammarrätten kvarstod, och det hufvudsakliga af nuvarande arkivet öfverflyttades till riksarkivet, under det vissa äldre jordeböcker och handlingar funnes i provinskontoren, hvarest de äro i dagligt bruk, skulle kammarsarkivet blifva så söndradt, att en omfattande och fullständig utredning ur kronans jordeböcker och räkenskaper vore förenad med stora svårigheter och nästan omöjlig att verkställa. Kollegium får därför i underdånighet afstyrka förslaget om kammarsarkivets förflyttning till riksarkivet.

Hvad nu vidkommer frågan om de för arkivkontoret erforderlige tjänstemän, så är en kamererare nödvändig för undersökningarnes verkställande, utredningens sammanfattande och utlåtandens afgifvande i remitterade mål samt en kammarskrifvare för de nödiga utdragens utskrifvande, registers upprättande m. m., hvilket ej åt renskrifningsbiträden kan anförtros. Den till kontoret hörande kammarsförvandt, som en längre tid varit använd till tjenstgöring å dels första och dels andra provinskontoret, synes, derest 2:ne kammarsförvandt, enligt kollegii förslag, anställdes å hvarje provinskontor, kunna för framtiden indragas, hvaremot, om kammarskrifvare-tjensten skulle indragas, kammarsförvandtstjensten synes böra bibehållas. Aflöningsvilkoren för dessa

tjenstemän lära böra blifva lika med motsvarande tjenstegrader å provinskontoren.

Fullmakt å tjenstegrad.

Under förutsättning af lika kompetens och aflöningsvilkor för nuvarande 1:sta och 2:dra tjenstegraderne, får kollegium biträda komiterades förslag, att fullmakt å tjenstegrad utfärdas med rätt för kollegium att transportera en tjensteman till annan tjenst i samma grad; dock synes en sådan transport ej böra ske utan tjenstemannens egen önskan eller medgifvande.

Vikariatsersättning och renskrifningskostnad m. m.

Under förutsättning, att kanslisttjensterne i kollegii kansli samt å advokatfiskalskontoret enligt kollegii förslag bibehölles samt ferierna finge fortfara, skulle det af komiterade förordade anslag till vikariatsersättningar, renskrifningskostnad och flitpenningar åt e. o. tjenstemän och vaktbetjente kunna anses tillräckligt enligt följande kalkyl:

vikariats-ersättning vid sjukdomsfall	1,500: —
vikariats-ersättning under semester för kontorens tjenstemän och sekreteraren, 22 månader efter 750 kronor per år ..	1,375: —
arvoden till amanuenser å kontoren	4,000: —
renskrifning å provinskontoren	1,000: —
öfverexemplars utskrift i kansliet jemte öfvertryck af roterings m. fl. utslag	375: —
tryckning af diverse blanketter	500: —
flitpenningar åt e. o. tjenstemän och vaktbetjente	1,250: —
	10,000 kr.

Men i den händelse att kanslisttjensterne blefve indragna, då den renskrifning, som af kanslisterna nu betrides, skulle bekostas af allmänna medel, erfordrades en tillökning för detta ändamål af minst 2,000 kronor för kansliet och 300 kronor för advokatfiskalskontoret äfvensom 4,000 kronor till arvoden åt ständiga biträden i kansliet och nämnde kontor, hvarförutan, i händelse af feriernas utbytande mot semester, den till vikariats-arvoden beräknade post erfordrar en tillökning af 1,000 kronor. Under nämnde förutsättning af kanslisttjensternas indragning behöfde ock flitpenningarne för e. o. tjenstemän och

vaktbetjente ökas till omkring 2,000 kronor, hvilket belopp för jemn slutsummas erhållande torde höjas till 2,125 kronor. Kalkylen öfver nämnde utgifter, förutom renskrifnings- och tryckningskostnader, skulle då utfalla på följande sätt:

vikariats-ersättning vid sjukdomsfall	1,500: —
dito under semester	2,375: —
arvoden till amanuenser	8,000: —
flitpenningar åt e. o. tjenstemän och vaktbetjente	2,125: —
	14,000 kr.,

hvilket belopp skulle såsom bestämdt anslag till kollegii disposition utgå. Härtill kommer kostnaden för renskrifning och tryckning; men som denna kostnad, synnerligen hvad kansliet beträffar, icke låter sig med säkerhet beräkna, föreslås underdånigst att å kollegii stat måtte för detta ändamål uppföras ett förslagsanslag af 5,000 kronor.

Expeditions-lösen.

Hvad komiterade härom (sid. 90 och 91) föreslagit får kollegium underdånigst tillstyrka med erinran, att sportel-redogöraren, men icke expeditionshafvande notarien, bör åtnjuta provisionen för den lösen, som skulle utgå i stämplatd papper.

Vaktbetjeningen.

Med afseende på den vidlyftiga lokal, som för kollegium, dess kansli och kontor begagnas, och på den mängd af handlingar, som dels inom verket dagligen skola eftersökas och transporteras, dels bäras till ledamöter och tjenstemän för hemarbete och derifrån återhemtas, äfvensom på vaktmästarnes åliggande att i tur och ordning en vecka i sender hålla vakt både eftermiddagar och nätter i kollegii lokal, anser kollegium någon inskränkning ej kunna medgifvas i nuvarande antalet af de fem vaktmästare, hvilka jemte förste vaktmästaren i kollegium tjenstgöra; en serskild vaktmästare för arkivkontoret är äfven behöflig, hvaremot den andre vaktmästaren derstädes synes kunna indragas.

Med förbehåll, att vaktbetjeningen genom den nya löneregleringen icke blifver lidande på indragningen af sigillpenningarne, får kollegium biträda komiterades förslag om aflöningsbeloppen, ehuru med vilkor af samma fördelning som för kollegii embets- och tjenstemän,

och med erinran att förste vaktmästaren lika med de öfrige vaktmästarne synes böra erhålla ett ålderstillägg af 100 kronor. Aflönningen skulle i öfverensstämmelse med detta förslag utgå och fördelas sålunda:

	lön.	tjenstgöringspenningar.	summa.
förste vaktmästaren vid tillträdet	825. —	275. —	1,100. kr.,
hvilken aflöning efter 5 års tjenstgöring höjes med 100 kronor, på lika sätt fördelade;			
vaktmästare vid tillträdet	600. —	200. —	800 kr.,
hvilken aflöning likaledes efter 5 års tjenstgöring höjes med 100 kronor, på lika sätt fördelade.			

Stat.

Enligt kollegii här ofvan framställda förslag skulle minskning i personalen uppkomma genom indragning af 1 notarie, 1 t. f. kanslist i kansliet, 1 kanslist hos registratorn, 6 kammarskrifvare å provinskontoren samt en kammarförvandt och en vaktmästare i arkivkontoret, hvaremot skulle tillkomma 3 kammarförvandter å provinskontoren, förutom erforderligt antal amanuenser derstädes, och en i registratorskontoret. Under antagande att bland de enligt detta förslag öfvertalige kammarskrifvare ett erforderligt antal finnes, som kan befordras till kammarförvandter, och sedan kammarförvandten i arkivkontoret den 1 innevarande månad med döden afgått, hvarom underdånig anmälan den 8 dennes skett, skulle såsom öfvertalige tjenstemän och vaktbetjente tills vidare qvarstå 1 notarie, 1 kanslist hos registratorn, 3 kammarskrifvare å provinskontoren och 1 vaktmästare i arkivkontoret.

Under förutsättning att ålderstilläggen under särskild titel anvisas, skulle slutsumman af kollegii stat uppgå till 144,900 kr., eller i händelse af kanslist-tjensternes indragning, hvaraf en besparing af 9,600 kronor uppkomme och amanuensers anställande samt feriernas utbytande mot semester, då anslaget till vikariats-ersättningar och amanuens-arvoden m. m. i stället höjes med 4,000 kronor och till renskrifnings- och tryckningskostnad uppföres ett förslagsanslag af 5,000 kronor. 144,300 kr.; i följd hvaraf, och då kollegii nuvarande stat uppgår till endast 118,000 kronor, en tillökning erfordrades i förra fallet af 26,900 kronor och i det sednare af 26,300 kronor.

Den af komiterade föreslagna summa för ålderstillägg, 11,000 kronor, synes för ändamålet tillräcklig, och torde böra såsom förslagsanslag å 7:de hufvudtiteln uppföras.

Sedan kollegium sålunda i underdånighet yttrat sig öfver komiterades särskilda förslag, får kollegium underdånigst hänvisa till hvad i lönerегlerings-frågan enligt komiterades betänkande blifvit anfördt af statsrådet och chefen för finans-departementet (sid 4—5), riksdagen (sid. 40) och vederbörande embetsverk, hvaribland fångvårdsstyrelsen (sid. 32) i behjertansvärda ord framställt embets- och tjänstemännens ställning, deras minskade utsigter för framtiden och den befarade bristen på tjenliga ämnen för tjänsternas besättande. Inom kammar-kollegium är ock förhållandet sådant, att högst få e. o. tjänstemän finnas att förordna till vikarier, och antalet är i ständigt nedgående. Denna embetsverkens ställning påkallar högt Eders Kongl. Maj:ts och riksdagens uppmärksamhet, och frågan om ny lönerегlering fordrar sin lösning inom den närmaste framtiden.

Jemte det remissakten återställes, bifogas härhos i underdånighet protokollsutdrag, innefattande de särskilda meningar, som under handläggningen af ärendet blifvit anförda, och

kammar-kollegium framhärdar med djupaste vördnad, trohet och nit,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste och tropligtigste
tjänare och undersåtar.

AXEL BERGSTRÖM.

Tönnes Hellm. Wrangel.
S. Borgström.

Carl Aug. Fehr.
L. G. Linde.
Referent.

Fr. Bergström.
Fr. M. Sivard.

C. J. Hassel.

Stockholm den 11 Oktober 1875.

Förslag till stat för kammar-kollegium att tillämpas från och med år 1877.

	Lön: kronor.	Tjenstgö- ringspen- ningar: kronor.	Summa afföring: kronor.	
1 president	7,500	2,500	10,000	
1 kammarråd	4,800	1,600	6,400	} Efter 5 års tjenstgöring inom graden höjes aflöningen med 600 kronor.
5 dito	24,000	8,000	32,000	
1 sekreterare	3,375	1,125	4,500	
1 advokatfiskal	3,375	1,125	4,500	} Efter 5 års tjenstgöring inom graden höjes aflöningen med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kamererare	3,375	1,125	4,500	
3 dito	10,125	3,375	13,500	
1 tjensteman inom 2:dra tjenste- graden	2,250	750	3,000	} Efter 5 års tjenstgöring inom graden höjes aflöningen med 500 kronor
11 dito	24,750	8 250	33,000	
1 kammarskrifvare	1,500	500	2,000	
3 dito	4,500	1,500	6,000	} Efter 5 års tjenstgöring höjes aflöningen med 100 kronor.
1 kanslist	1,100	500	1,600	
5 dito	5,500	2,500	8,000	
1 förste vaktmästare	825	275	1,100	} Efter 5 års tjenstgöring höjes aflöningen med 100 kronor.
1 vaktmästare	600	200	800	
5 dito	3,000	1,000	4,000	
Anslag till vikariatsersättningar, amanuensarvoden, renskrifnings- och tryckningskostnad samt flit- penningar åt e. o. tjenstemän och vaktbetjente	—	—	10,000	
summa	—	—	144,900	
eller i händelse af kanslisttjenster- nes indragning, hvaraf en bespa- ring af 9,600 kronor uppkomme, och amanuensers anställande samt feriernas utbytande mot semester, då förestående anslag i stället höjes med 4,000 kronor, och till ren- skrifnings- och tryckningskostnad uppföres ett förslagsanslag af 5,000 kronor	—	—	144,300	

*Utdrag af Kongl. Maj:ts och rikets kammar-kollegii protokoll,
hållet i Stockholm den 11 Oktober 1875.*

Närvarande:

Herr t. f. presidenten, kommendören BERGSTRÖM,
Herrar kammarråden och riddarne: grefve WRANGEL,
FEHR,
BERGSTRÖM och
BERGSTRÖM,
Adjungerade ledamöterna: advokat-fiskalen LINDE,
kamereraren och riddaren SIVARD.

S. d. Fortsattes och afslutades öfverläggningen i det den 8 och 9 innevarande månad förekomna mål angående lönereglering m. m. för kongl. kollegium; och beslöts underdånigt utlåtande till Kongl. Maj:t enligt registratoret.

Följande från beslutet i mer eller mindre mån skiljaktiga meningar yttrades, nemligen:

af referenten, advokat-fiskalen Linde:

“I fråga om kanslistjänsternes indragning hyser jag en från kollegii pluralitet afvikande mening. För så vidt dylika tjänster i andra kollegiala eller med dem jemförliga embetsverk indragas, synes kammar-kollegium ej böra komma i sämre ställning än de förra i afseende på tillgång å extra ordinarie tjänstemän. Men för att så vidt möjligt är fästa yngre tjänstemän vid kollegium — hvilket är af högsta vikt för att kunna påräkna vikarier vid sjukdomsfall och för semesterregleringens genomförande — är nödigt att lämpliga exspektansarvoden tilldelas dem, som vilja utbilda sig för att blifva skickliga att emottaga ordinarie befattning. Jag får derföre i underdånighet föreslå, dels att kanslistjänsterne hos kollegium måtte indragas, dels att för bestridande af de göromål, förutom renskrifning, hvilka nu åligga

sex kanslistor i kansliet och andre kanslisten å advokatfiskalskontoret, ett årligt anslag till amanuensarvoden af fyra tusen kronor måtte beviljas jemte det af kollegium äskade förslagsanslag till renskrifnings- och tryckningskostnader af fem tusen kronor.“

Af kamereraren Sivard:

“För egen del anser jag att för vikarie, som sjelf ej innehar ordinarie lön, arvodet, i öfverensstämmelse med nu enligt Kongl. Maj:ts nådiga circular den 23 Januari 1863 gällande föreskrift, icke må bestämmas lägre än 800 kronor vid kanslistförordnanden och 1,000 kronor årligen vid förordnande till annan tjänstebefattning; och att i följd häraf, om ordinarie tjänsteman vid tjänstledighet, antingen för svag helsas vårdande eller under längre tid än två månader för verklig sjukdom, må anses berättigad att behålla ensamt den å ålders-tillägget belöpande andel af tjänstgöringspenningarne, detta likväl icke bör äga rum, såvida dessas hela belopp icke öfverstiger sistnämnda summa. Det torde vara behöfligt, att arvodena icke bestämmas lägre, då det år efter år visat sig alltjemt mera svårt att till erforderligt antal få extra ordinarie tjänstemän med intresse för göromålen att i embetsverket qvarstanna, för att kunna, när sådant påfordras, träda i de ordinarie tjänstemännens ställe.“

Af herr kammarrådet Borgström:

“Utom de mål, kongl. kammar-kollegium funnit böra detsamma frånskiljas, anser jag följande böra kongl. kollegium frångå och från lokalmyndigheterna fullföljas omedelbart hos Kongl. Maj:t:

1) mål angående anläggning, indragning eller förändring af lands-, härads- och sockne- eller andra allmänna vägar, såsom emellan segelleder, båtleder och farleder m. m., af broar och färjor derå samt sättet och fördelningen till deras underhållande sommar- och vintertiden å landet, äfvensom å städernas ägor, då frågan äfven rör landet; om gästgifvaregårdars inrättning, indragning eller flyttning; om rättigheten och skyldigheten att gästgifveri emottaga; om skyldigheten till utgörande af håll- och reservskjuts, kungs- och kronoskjuts samt om regleringen deraf och af skjutsskyldigheten i allmänhet å landet, äfvensom i städerna, då frågan äfven landet rör. För dessa måls fullföljd omedelbart hos Kongl. Maj:t har efter mitt förmenande den komité, som den 26 Maj 1859 afgaf underdånigt betänkande angående förändrad organisation af styrelse- och förvaltningsverken, anfört giltiga skäl; och får jag endast, med anledning af hvad deremot blifvit anmärkt, andraga: att om ock instanserne i justitiemål böra vara trenne, deraf icke följer, att de böra vara lika många i mål, som angå lämpligheten, med afseende på lokala förhållanden, af administrativa för-

faranden; att någon mellaninstans icke finnes för städernes ekonomimål eller för kommunala mål i allmänhet; att det väl är troligt, att, derest kongl. kollegii befattning med ifrågavarande mål upphörde, Kongl. Maj:t skulle blifva besvärad med flera dylika mål, som eljest icke skulle hafva hos Kongl. Maj:t fullföljts, men att de mera invecklade sannolikt i hvilket fall som helst komma att dragas under Kongl. Maj:ts pröfning; samt att, sedan byråer numera inrättats under civildepartementet, den utredning en del af målen kan erfordra, bör kunna af departementet lättare åstadkommas. Tvister om hemmans skyldighet i följd af deras kamerala natur att vidkännas väg- och brobyggnads-, skjutsnings- eller gästgifveribesvär äro visserligen rena rättstvister, men för det sammanhang, hvori de kunna komma med frågor om reglering af dylika besvär, bör det processuella förfarandet i alla dessa mål vara enahanda. Sådana rättstvister torde dessutom mycket sällan uppstå;

2) mål rörande deltagande i nybyggnad eller reparation af kyrka å landet, samt i de städer, der bidrag dertill från landet erhålles, äfvensom af skolhus å landet, stället för dessa byggnaders uppförande och byggnadernas beskaffenhet m. m. Dylika ärenden, hvilka till största delen tillhöra kyrkostämmas handläggning, enligt 2 § i kongl. förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 Maj 1862, behandlas stundom å kyrkostämman i sammanhang med andra, kyrka eller skola rörande angelägenheter, med hvilka kongl. kollegium icke tillkommer eller bör tillkomma någon befattning. Besvär öfver kyrkostämmas beslut i ärenden af sådan blandad beskaffenhet äga, enligt 41 § af högstberörde kongl. förordning, Kongl. Maj:ts befallningshafvande och domkapitel att gemensamt pröfva. Ingen lär väl påstå, att det är lämpligt att sådana ärenden från dessa myndigheter fullföljas, för så vidt de angå kyrko- och skolhusbyggnad, hos kongl. kollegium, men i öfrigt, likasom kommunala mål i allmänhet, hos Kongl. Maj:t; och mig förefaller det äfven föga lämpligt, att kyrko- och skolhusbyggnadsmål, som icke tillika angå andra kyrkliga eller skolangelägenheter, afgöras af kongl. kollegium, då detta icke bör med öfrige kyrko- och skolhusbyggnadsmål taga befattning.

Dessutom synas mig en del mål, som tillhöra kongl. kollegii handläggning och pröfning, böra hänskjutas till de allmänna domstolarne. I afseende å dessa mål får jag hänvisa till mitt yttrande till kongl. kollegii protokoll för den 8 Januari 1869 vid besvarande af Kongl. Maj:ts nådiga remiss om upphörande af styrelseverkens domsrätt, m. m., endast tilläggande, att äfven mål rörande bro- och färjpenningars erläggande torde böra af domstolarne upptagas och pröfvas.

Om kongl. kollegii befattning med alla förenämnde, detsamma nu tillhörande mål upphörde, och, såsom kongl. kollegium förutsatt, förvaltningen af militieboställena, hvilka äro bestämda att till statsverket, så fort ske kan, indragas, och af hospitalsegendomarne icke blefve på kongl. kollegium öfverflyttad, skulle två ledamots- samt några notarie- och kanslistbefattningar i kongl. kollegium kunna indragas. Jag förmår dock icke inse, hvarför, efter alla militieboställens indragning till statsverket, en del deraf bör, såsom hittills, förvaltas af kongl. kollegium, en annan del af annat embetsverk, och jag tager för gifvet, att kongl. kollegium antingen kommer att skiljas från den förvaltning af vissa kronoegendomar, som det nu har sig anförtrodd, eller ock att öfvertaga förvaltningen af så väl förstnämnde egendomar som andra kronoegendomar, hvilka till statsverket indragas. I båda fallen måste åtminstone provinskontoren i kongl. kollegium omgestaltas; men huru denna omgestaltning bör ske, derom är väl för tidigt att nu sig yttra.

Besvärstiden i administrativa mål, som af kongl. kollegium handläggas, anser jag böra, såsom hittills, räknas från delfäendet af beslutet. Den af komiterade föreslagna förändring härutinnan skulle vålla de tvistande ökade kostnader och göra dem beroende af ombuds pålitlighet, utan att någon sådan fördel vunnas, som uppvägde dessa olägenheter. Mot komiterades förslag, att besvären skola inlemnas till Konungens befallningshafvande, som deröfver inforrdar vederpartens förklaring, har kongl. kollegium anfört skäl, hvori jag fullt instämmer. Det bör ej stadgas såsom regel, att öfver besvär, äfven de orimligaste, i dessa mål vederparten skall höras före besvärens afgörande.“

Af herr kammarrådet Fehr i följande punkter:

“Formen för besvärmålens behandling.

Att frånga den från äldre tider och hittills gällande grundsats, att besvärstiden i administrativa ärenden bör räknas från delfäendet af beslutet, finner jag mig så mycket mindre kunna tillstyrka som lagstiftningen bör söka på allt möjligt sätt underlätta de rättsökandes besvär och kostnader i dylika mål och icke vidtaga sådana åtgärder, hvarigenom dem kunde betagas tillfälle att få sina rättsanspråk äfven i högsta instans pröfvade. För min del anser jag derföre af högsta vigt för parterne, att besvärstiden icke beräknas från utslagets utgifts- dag.

Komiterades förslag, att besvären med tillhörande bevis skola i

två exemplar inlemnas eller med posten insändas till Konungens befallningshafvande, föranleder i förra fallet icke till någon lindring för rättsökande, då besvärerna, enligt hittills stadgad ordning, icke skola tvefaldt ingifvas, och parten måste hafva ombud hos Konungens befallningshafvande likaväl som nu hos kongl. kollegium. Men skillnaden blefve den, att då ombudet hos kongl. kollegium inlemnadt besvärerna och dem till kommunikation uttagit, i händelse sådant bör ega rum, det icke vidare hade att med målet skaffa, derest den klagande icke önskade afgifva påminnelse emot vederpartens förklaring, så väl klagande som förklarande part deremot i begge fallen, enligt komiterades förslag, nödsakades hos Konungens befallningshafvande hålla ombud, för att tid efter annan efterhöra utslag i målet och, sedan det från kongl. kollegium ankommit, detsamma hos Konungens befallningshafvande inom rätters tid utlösa. Det torde vara klart, att icke obetydliga kostnader härigenom skulle för parterna uppkomma. Uti väg- och skjuts mål samt andra ärenden, der flera kommuners rätt är i fråga, måste hvarje kommun i sådant fall hafva ombud, för att innan fatalietidens utgång utlösa det utslag, som för hvarje kommun utfärdats, och sådant komme ock att medföra utgifter, som nu kunna undvikas, hvartill kommer den omständighet, som icke heller bör förbises, att vederbörande blefve beroende af ombudens påpasslighet.

För öfrigt torde böra i underdånighet erinras emot komiterades antagande, att öfver alla besvär, som inkommit under iakttagande af de gifna föreskrifterna, vederparternes förklaringar skola infordras, att förhållandet icke är sådant; ty stundom kunna besvärerna vara af den beskaffenhet, att de utan kommunikation med vederparten böra afgöras.

För Konungens befallningshafvande, som redan nu äro öfverhoppade af en mängd olikartade ärenden, måste det derjemte medföra mycken svårighet att med den noggrannhet, som erfordras, hålla hand deröfver, att förklaringar öfver inkomna besvär afgifvas inom den stadgade tiden, och att, vare sig förklaring afgifvits eller ej, besvärshandlingarne derefter till kongl. kollegium så snart som ske kan insändas.

Kanslisterna.

Då genom kongl. brefvet den 23 November 1860 kanslisternes antal nedsattes från 6 till 4 jemte det ett extra anslag af 2,000 r:dr anvisades till kanslistgöromålens befrämjande inom kanslistgraden, anser jag någon tillökning af kanslisttjensterne icke böra ifrågakomma, utan tillstyrker deremot i underdånighet att en kanslisttjenst ytter-

ligare indrages, så att antalet blir 3, men att ett extra anslag, motsvarande 2 kanslistlöner enligt kongl. kollegii förslag eller 3,200 kronor, likasom år 1860, ställes till kongl. kollegii disposition för kanslistgöromålens befrämjande inom kansliet.

För kongl. kollegium är det af vigt, att hafva några ordinarie tjänstemän äfven i denna grad, på det embetsverket vid notariers förfall eller förordnande till högre tjänstebefattning må ega tillgång på fullt skickliga vikarier att deras tjänster förrätta.

Provinskontoren.

I strid med hvad komiterade tillstyrkt, anser jag den nuvarande fördelningen af tre provinskontor icke böra undergå förändring. Erfarenheten har tillfyllest ådagalagt, att denna fördelning är grundad på ett noggrant bedömande af de särskilda ärendens beskaffenhet, som till provinskontorens behandling förekomma, och då man tager i närmare betraktande de många provinsuela skiljaktigheter, som i Sverige förefinnas, skall man lätt öfvertyga sig om de oberäkneliga svårigheter, som skulle uppstå, om blott en kamererare skulle finnas. Det blefve omöjligt för denne att ega kännedom om alla de olika författningar och särskilda föreskrifter, till större delen upptagna i icke tryckta kongl. bref, som på mängden af olikartade mål böra ega tillämpning; och hans bestyr med att ensam hålla tillsyn öfver och leda arbetet inom det nya s. k. kameralkontoret, fördela göromålen emellan tjänstemännen och gå dem tillhanda med erforderliga upplysningar för målens utredning, äfvensom att vaka öfver att alla anteckningar i jordeböcker, roteringsverk, arrendeförteckningar och öfriga handlingar blefve rätt utförda, skulle till den grad upptaga hans verksamhet, att föga tid blefve öfrig för honom att sjelf afgifva memorial i de viktigare målen, för hvilka hans större sakkunskap erfordrades. Jag finner det derföre vara af synnerlig vigt, att tre kamererare äro att tillgå, på det att nöjaktig kännedom hos hvarje kontorschef må finnas om de särskilda ärenden, som till kontorets handläggning höra, så att dessa med fullständig sakkännedom kunna blifva af kontoret utredda. Någon ensidig utbildning är häraf ingalunda att befara.

Enär kongl. kollegium, enligt 11 § 4 mom. i den för kongl. kollegium utfärdade nådiga instruktion, har åliggande att flytta tjänsteman från ett kontor till ett annat, der göromålen fordra mera arbetskraft, är tillräckligt sörjdt derför, att icke det missförhållande, som komiterade synes antaga, skall inträffa, att nemligen tjänstemännen

inom ett kontor kunnat längre tid varit alltför mycket öfverhopade af arbete, under det tjensten lemnat icke ringa tid ledig för deras kamrater i ett annat kontor.

Då ingen verklig fördel för målens behandling, men väl många och stora olägenheter skulle uppkomma om komiterades förslag i denna del vunne nådigt bifall, kan jag icke annat än detsamma, lika med kongl. kollegium, i underdånighet afstyrka.

Fullmakt å tjenstegrad.

För min del kan jag icke biträda komiterades förslag, att fullmakt icke må utfärdas å viss tjenst utan å tjenstegrad, enär inom kammar-kollegium förhållandet mellan de bestyr, som åligga de särskilda tjenstemän i samma grad uti kongl. kollegii kansli och kontor äro af så olika beskaffenhet, att en tjensteman vid kansliet icke derföre är lämplig att öfvertaga kontors göromål eller en kontorstjensteman att fullgöra hvad en tjensteman inom kansliet tillkommer. Komiterade hafva på kongl. kollegium velat tillämpa den grundsats de uttalat i afseende å vissa kongl. hofrättens tjenstemän, men det torde vara klart, att hofrättens tjenstemän i allmänhet hafva mera likartade göromål och icke af den skiljaktiga natur, som hos kongl. kollegium i samma tjenstegrad förekomma. Principen har, så vidt mig är bekant, tillämpats endast på riksbankens tjenstemän, och der synes den vara fullt befogad. På grund af hvad nu blifvit anfördt, anser jag mig böra underdånigst tillstyrka, att fullmakt må, såsom hittills egt rum, utfärdas å viss tjenst, hvilket ock mest öfverensstämmer med såväl embetsverkets som tjenstemännens sanna fördel.

Vaktbetjeningen.

Då kongl. kollegium icke saknar tillgång på ett betydligt antal extra vaktmästare och då göromålen i allmänhet för vaktbetjeningen icke kan anses vara så ansträngande att, utom förste vaktmästaren och en särskild vaktmästare i arkivkontoret, jemväl fem vaktmästare erfordras, anser jag mig böra tillstyrka bifall till komiterades förslag, att antalet af de vid kongl. kollegium anställde fem vaktmästare må minskas till fyra.“

Af herr kammarrådet grefve Wrangel:

“I afseende på det olämpliga och i vissa fall skadliga af löne-

förmånens fördelning i lön, tjänstgöringspenningar och ålderstillägg bibehåller jag visserligen samma öfvertygelse, som jag yttrade den 31 Oktober 1873, då fråga derom senast hos kongl. kollegium förevar, ty hvad är lön annat än ersättning i penningar för tjänstgöring, således tjänstgöringspenningar, och hvarföre då tillskapa nya benämningar för att inveckla i stället för att förenkla förhållandena; och kan icke denna inveckling föranleda dertill, att embets- och tjänstemän längre qvarstanna i tjänst än för ärendenas gång vore fördelaktigt, för att komma i åtnjutande af eller få bibehålla inkomster, som de genom denna fördelning eljest skulle komma att förlora, när pensionen vid afskedstagandet ej beräknas efter samtliga löneförmånerna. Men då redan nu är föreskrifvet, att den som har i lön öfver 3,000 kronor ej får i pension åtnjuta mer än fyra femtedelar deraf, vill jag, under förutsättning att ålderstillägget alltid komme att utgöra förhöjning på sjelfva lönen, och att pensionen vid afskedstagandet komme att blifva lika med dessa båda löneförmåner tillsammanstagna, så att alltså endast de s. k. tjänstgöringspenningarne då komme att förloras, icke skilja mig från kongl. kollegii förslag i dessa hänseenden, liksom jag vill lemna allt hvad kongl. kollegium i afseende på siffran för löner m. m. föreslagit utan anmärkning.

I det alternativa förslag kongl. kollegium framställt, att uppflyttning till högre lön, d. v. s. åtnjutande af ålderstillägg, kunde förhindras deraf, att vederbörande embetsverk eller Kongl. Maj:t funne afbrott i tjänstgöringen eller annat förhinder "dertill" föranleda, kan jag icke instämma. Ålderstilläggs tilldelande kan icke åsyfta åstadkommande af någon ökad arbetsprodukt, utan blott fyllande af ökade behof, som man förutsatt med tilltagande lefnads- och tjänsteålder komma att inträda. Må man vid befordran till embete eller tjänst samvetsgrant pröfva en persons förtjänst och skicklighet dertill, men må man icke, så länge han qvarstår deri, mer eller mindre godtyckligt bevilja eller afslå en för honom afsedd och af honom påräknad löneförhöjning, om hvilken från början icke varit fråga om huru mycket han förtjenat, utan huru mycket han behöfver densamma. Uti de embetsverk der olikhet i lönegrader funnits inom samma tjänstegrad, såsom för kammarråd, notarier och kammarskrifvare i kongl. kollegium, revisorer i kongl. kammarrätten o. s. v., har mig veterligen icke heller någon sådan pröfning egt rum, utan man har i tur och ordning uppflyttats till den högre lönen; och för min del skulle jag vilja på det högsta undanbedja mig att nödgas ingå i bedömande om den eller den tjänstemannen gjort sig förtjent af den löneförhöjning hans tjänst tillkommer.

Under återopande, lika med kongl. kollegium, af dess underdåniga utlåtande den 15 Oktober 1859 i afseende på bibehållande af kongl. kollegii befattning med väg- och skjutsmålen, anhåller jag att dertill ytterligare få lägga några skäl. Grunden dertill, att de i 7 § af kongl. kollegii instruktion den 16 Februari 1838 uppräknade mål tillhöra kongl. kollegii handläggning, är att finna i 2 § deraf, och är ingen annan än den, att samma embetsverk, som har att göra med jordens skattskyldighet, äfven har befattning med de jorden åliggande extra ordinarie skyldigheter och besvär. Allt hvad som angår den skattskyldiga jordens bördor har ansetts böra behandlas af ett och samma centralverk. Att härifrån städerna äro uteslutna, beror derpå, att deras jord är fri från ordinarie ränta, således i ursprunglig mening skattfri, och att det för dem ansetts för ett privilegium att få, utan mellaninstans, från lokalauktoriteten vända sig till Kongl. Maj:t. Men utom det principiellt viktiga deruti, att frågor om räntor och om besvär röna enahanda processuel behandling, tala andra skäl för ifrågasvarande kommunikationsärenders bibehållande hos kongl. kollegium. Onekligen äro länsstyrelserne i allmänhet bättre och på närmare håll i tillfälle att bedöma hvad som för kommunikationsanstalterna i hvarje särskild ort kan behöfva göras, än hvilken öfverordnad auktoritet som helst. De lära icke heller någonsin haft att beklaga sig öfver att icke kongl. kollegium fästat förtjent afseende på deras åsigt och omdöme i dylika frågor. Men härvid kan ofta hända och har äfven händt, att stridiga intressen söka göra sig gällande och att det ena eller andra af dessa kan utöfva ett inflytande, som mera beror på den persons eller meningsgrupps verksamhet och energi, som representerar detsamma, än på det sakförhållande, som därför ligger till grund. I sådana fall, der det är fråga om att skilja person från sak, har nu kongl. kollegium, såsom stående på afstånd, vida lättare än länsstyrelserna att göra sig oberoende af de särskilda intressenas påtryckning. Man kan visserligen säga detsamma om Kongl. Maj:t; men huru mycket lugnare och värdigare ställer sig icke förhållandet för högsta regeringsmakten, om striden redan brutit sig hos ett mellanliggande embetsverk än om den i all sin hetta skulle fullföljas hos regeringen, helst den omständighet, att det ointresserade embetsverket redan i frågan meddelat utslag, lägger en icke obetydlig vikt i vågskålen för det resultat, som deri innefattas och som måste med objektiva skäl och grunder vederläggas för att kunna häfvas.

Jag anhåller underdånigst, att dessa omständigheter måtte tagas i behörigt betraktande innan man beslutar sig för att taga kommunikationsärendena från kongl. kollegium.

I fråga om formerna för landskamererares, kronofogdars och häradsskrifvares tillsättning, tjänstledighet och afskedande, anser jag tillräckliga skäl ej vara anförda för att frångå nuvarande förhållandet. Komiterade anse alla dessa mål böra skiljas från kongl. kollegium, som åter vill fortfarande få yttra sig om dessa tjänstemäns tillsättning, då besvär öfver förslagen dertill blifvit anförda, men anser åt statsrådet och chefen för civildepartementet böra uppdragas att afgöra frågor om kronofogdars och häradsskrifvares tjänstledighet, då den icke öfverskrider sex månader. Då frågorna om beskattningsväsendet i första hand behandlas af bemalte tjänstemän och sedermera af kongl. kollegium, är det icke så utan intresse för kongl. kollegium att känna hvilka personer dermed hafva befattning, och det torde utöfva en helsosam kontroll på länsstyrelserna, att deras förslag till sådana tjänster alltid måste genomgå kongl. kollegii skärskådande, äfven om besvär deröfver icke anföras. Hvad åter frågorna om tjänstledighet beträffar, så hafva komiterade redan erinrat, att emellan åren 1855 och 1861 sådane frågor afgjordes af Kongl. Maj:t, hvilket dock befanns olämpligt och återgick till gamla förhållandet. Att nu deremot uppdraga detta åt chefen för civildepartementet, hvilken höge embetsman allmänt anses behöfva lindring i sina göromål, skulle icke allenast strida mot denna åsigt, utan ock utgöra ett steg till införande af en ministerstyrelse, som icke ännu i denna utsträckning ingått i allmänna rättsmedvetandet. Den pröfning af skälen för tjänstledighet, hvilken stundom ledt till inskränkning deri, om ej till afslag derå, synes ock för sådane tjänstemän hellre böra tillhöra de embetsverk, som närmast hafva att göra med beskattningen och uppbörden, än det statsråd, som bör få egna sin tid odeladt åt skötandet af den inre administrationen. Och att frågor om afsked böra behandlas lika med dem om tillsättning af tjänster är ju blott en naturlig konsekvens.

Mot de af komiterade föreslagna förändrade former för besvärsmålen behandling hafva kongl. kollegium och isynnerhet herr kamarrådet Fehr anført skäl, hvori jag visserligen fullt instämmer, men hvilka jag anhåller att få något närmare utveckla. Orsaken hvarföre olikhet bör ega rum i beräkningen af tiden för fullföljd af besvär i ekonomiska och i juridiska mål, i det att uti de senare besvärstiden beräknas från utgifningsdagen af det beslut, som öfverklagas, hvilken dag ett ombud kan hos vederbörlig auktoritet efterhöra, men i de förra från det sakägaren sjelf erhållit utslaget eller hört det uppläsas i kyrkan, är efter mitt omdöme egentligen den, att i vanliga rättstvister fråga endast är om tolkning af en lagparagraf och dess tillämpning på det förevarande fallet, hvilket hvarje lagfaren person kan bedöma, då

deremot i ekonomiska mål skälen ofta hemtas från lokala förhållanden, hvilka mången gång endast sakägaren sjelf eller hans i orten och för tillfället antagna ombud kan på ett för honom tillfredsställande sätt göra gällande. Derföre är det af så stor vigt för honom att få utslaget i händerna och att derefter hafva tillräcklig tid på sig att framställa sina skäl till ändring deruti. Hvad som blifvit anfördt angående svårigheten att erhålla giltiga kommunikationsbevis anser jag vara af ingen vigt; ty när fjerdingssmannen kommer till sakägaren eller kyrkan med utslaget och tillser, att derå tecknas bevis om kommunikation eller uppläsning, samt återför ett likalydande kommunikationsbevis till sin säkerhet, hvilket derefter i vederbörlig ordning tillsändes Konungens befallningshafvande, så måste väl kommunikationen vara behörigen verkställd och styrkt. Att åter menighet förunnats 15 dagars längre besvärstid än enskilde, har sin grund deruti, att för att menighet skall kunna besvara sig fordras dess sammankallande till kommunal- eller kyrkostämman, hvarom kungörelse efter behörig anmälan skall utfärdas och denna stämman inom viss tid derefter hållas, hvarvid först beslut i ämnet kan fattas. När nu dessa former för kommunikation och besvärstid blifvit så nyligen stadgade som genom kongl. förordningen den 14 December 1866, får jag tillstyrka, att dervid, äfven i afseende på förlängd besvärstid för vissa aflägsnare orter, måtte förblifva. Att besvärande ingenting skulle vinna genom att äga ingifva eller med posten insända sina besvär till Konungens befallningshafvande, i stället för att som nu ingifva dem till kongl. kollegium, är redan anmärkt, emedan de i allt fall måste hålla ombud hos Konungens befallningshafvande, för att efterhöra tiden för utslagets utbekommande, och derutöfver äfven hos kongl. kollegium, i fall de, som ofta händer, vilja afgifva påminnelser mot vederbörandes förklaringar, hvilken förmån, efter behörig pröfning af kongl. kollegium, väl icke bör dem betagas. Besvärens ingifvande i dubbla exemplar med ofta vidlyftiga bilagor och all den pröfning och omgång för länsstyrelserna, som deraf enligt komiterades förslag förorsakas, undvikes ock genom deras ingifvande till kongl. kollegium. Men derigenom vinnes äfven flera andra fördelar. Om besvären uppenbarligen för sent inkommit eller målet eljest påtagligen är desert, så kan kongl. kollegium genast utan någons hörande förklara detta, och det måtte väl vara lämpligare, att kongl. kollegium får pröfva ett sådant förhållande i till sig ställda besvär, än att det skall tillkännagifvas för kongl. kollegium af en underordnad embetsmyndighet. Ej sällan händer ock, att mål orätt hänvisas till fullföljd hos kongl. kollegium af Konungens befallningshafvande; i sådana fall plägar besvärshän-

visningen ex incommunicato upphävas, men naturligtvis skulle, om besvären ingåfves till Konungens befallningshafvande, denne alltid kommunicera dem med vederparten, föranledande till onödig skriftvexling och tidsutdrägt. Vidare kan besväranden begära inhibition i utslagets verkställighet; sådane besvär föredragas alltid före kommunikationen hos kongl. kollegium, och om, såsom någon gång händer, det då befinnes, att genom beslutets verkställighet syftemålet med ändringssökandet antingen skulle aldeles förfelas eller skadliga förvecklingar deraf uppstå, beviljas inhibitionen; hvilken åtgärd Konungens befallningshafvande, då det vore fråga om dess eget beslut, naturligtvis aldrig skulle vidtaga. Man synes föreställa sig, att det alltid skulle blifva så tryggt och bekvämt för kongl. kollegium att i komplett skick få emottaga besvärsmålen från Konungens befallningshafvande; men erfarenheten har visat, att detta äfven med nuvarande former, då kommunikationen besörjes från kongl. kollegium, långtifrån är förhållandet, ty när besvärsakten inkommer från Konungens befallningshafvande, händer än att alla vederbörande icke blifvit hörde, än att kommunikationsbevis saknas för personer, som utslaget motgått, men hvilka ännu icke besvärat sig, än att klaganden ej blifvit hörd öfver förklarandens desertionspåstående, än att Konungens befallningshafvande i sitt utlåtande ej vidrört sådane af parterne åberopade förhållanden, som hafva inverkan på målets utgång m. m. Då de föreslagna förändringarne alltså icke skulle komma att förenkla utan att inveckla behandlingen af ifrågavarande slags mål, lända de deruti intresserade personer till förökadt besvär, skriftvexling och osäkerhet, öka arbetet för länsstyrelserna utan att nämnvärdt lätta det för kongl. kollegium samt ställa det sednare i ett otjenligt beroende af de förra, kan jag ej annat än i underdånighet afstyrka hvarje annan förändring i besvärsmålen behandling, än att kommunikationeu deraf alltid måtte besörjas af kongl. kollegium, och inlemmandet dit af kommunikationsbevis af ståndspersoner således upphöra.

När ferietiden för kongl. kollegii ledamöter genom kongl. brefvet den 22 Februari 1850 inskränktes från tre till två månader, skedde detta med samtliga dåvarande kollegii ledamöters fulla samtycke, hvilka nogsamt insågo, att de icke utan men för ärendernas gång kunde begagna så långa ferier som instruktionen förut medgaf. Att och hvarföre denna ferietid icke kan och bör vidare inskränkas, har kongl. kollegium i sitt underdåniga utlåtande tydligt tillkännagifvit. Komiterade hafva i sitt förslag till feriers utbytande mot semester och dennas åtnjutande af alla tjänstemän utgått från den, såsom det synes, lofvärda åsigten, att ärendernas gång derigenom skulle

påskyndas, tjänstemännen uppöfvas att hvar i sin ordning sköta högre befattningar och derigenom äfven erhålla ökad inkomst. Men frågan bör härvid icke inskränkas dertill, huru skyndsamt, utan äfven huru väl ärenderna komma att handläggas under ledamöternes ferietid. De flesta af dem äro nemligen icke af så löpande beskaffenhet som i flera andra embetsverk, utan erfordra en undersökning, ett arbete och en författningskännedom, äfvensom en kontinuitet i behandlingen, som göra det önskvärdare, att de handläggas af en ordinarie ledamot än af en tillfällig vikarie. Det gör derföre i allmänhet mindre skada, att de hvila ett par månader för att med stärkta krafter bearbetas af den förre, än att de skulle med mindre erfarenhet under ferietiden handläggas af den sednare. Att verkligt angelägna mål under denna tid komma att behörigen handläggas, äfven om referenten vore frånvarande, derom hafva kongl. kollegii president och ledamöter hittills alltid dragit försorg; och då detta otvifvelaktigt komme att ske jemväl hädanefter, får jag, lika med kongl. kollegium, i underdånighet afstyrka det föreslagna utbytet af kammarrådets ferier mot semester och embetenas skötande under tiden af vikarier.

De skäl, som af komiterade anförts för indragning af kanslistjänsterna, synas mig icke vara bindande. Man har icke alltid i stället för ordinarie kanslister extra ordinarii tjänstemän att påräkna, men deremot fordras, för att angelägna expeditioner alltid på stället må kunna utskrifvas och affärdas, tillgång på tjänstemän, hvilka för detta ändamål kunna till tjänstgöring påkallas. Dessutom åtgår i ett så mångsidigt embetsverk och med så svåra göromål som kongl. kollegium en icke så obetydlig tid innan en extraordinarie, äfven om han fortfarande derstädes tjänstgör, hvilket icke af en sådan kan påräknas, blir verkligt användbar att tjänstgöra såsom notarie. I allmänhet synes man i vår tid alltför mycket förbise vigten deraf, att upbilda yngre tjänstemän och fästa dem vid ett embetsverk, hvarigenom de få kärlek till ärenderna och uppfostras till duglighet, först för detta embetsverk och sedan för hela den inre administrationen, utan man tyckes blott tänka: kanslistgöromål är renskrifning, dertill kan man taga hvilken renskrifvare som helst. Men att embetsverket derigenom äfventyrar, att angelägna expeditioner kunna förkomma, att de icke i tid blifva färdiga och afsända, att oordning och slarf derigenom uppkomma samt att embetsverket saknar en plantskola för dugliga tjänstemän i högre grader, derpå lägger man ingen vikt. Jag instämmer derföre i kongl. kollegii tillstyrkande af kanslistjänsternas bibehållande, men tillägger, med återopande af mitt underdåniga yttrande den 31 Oktober 1873, att en kanslist äfven bör biträda registratorn och

denne icke göras till entreprenör för göromålens bestridande inom sitt kontor.

Beträffande provinskontorens och deras kamererares antal är jag för ingen del tveksam, utan lika med herr kammarrådet Fehr fullt bestämd, att ingen indragning deraf bör ske. De provinsiela skiljaktigheterna i afseende på beskattningsväsendet inom rikets södra, mellersta och norra landskap äro sådana, att hvardera gruppen bör hafva sitt eget kontor, om ock några af de mellersta länen, för att ej med göromål öfverhopa ett enda kontor, kunna och böra såsom nu fördelas på de tvenne öfriga. De tre kamererarne äro och hafva alltid varit bland kongl. kollegii angelägnaste, viktigaste och med arbete mest ansträngde tjänstemän, och indragning af en eller till och med tvenne af dem skulle ej hafva annan påföljd än att betydligt förlama kongl. kollegii verksamhet. Det är dessutom icke så illa bestämdt som komiterade föreställa sig med enheten i åsichter inom de särskilda kontoren i afseende på handläggningen af enahanda slags mål, ty alla kongl. bref och kongl. kollegii föreskrifter, som böra lända till efterrättelse vid särskilda likartade ärenders behandling, pläga alltid meddelas alla tre provinskontoren och af dem sedermera med sorgfällighet iakttagas. Med tillfredsställelse har jag erfarit, att provinskontorens kamererare lägga sig all vinning om att icke allenast nöjaktigt utreda målen och anskaffa alla tillgängliga upplysningar, äfven ofta från andra embetsverk, utan ock att noggrant studera författningarne och ur dem bilda sig ett omdöme till ledning för målens afgörande. Hvarje rubbning i detta nu existerande goda förhållande vore således till skada för kongl. kollegium och för de allmänna ärenderna samt måste derföre af mig allvarligt afstyrkas.

Man har i sednare tider tyckts göra sig det begrepp om arkivkontoret, att detta endast skulle vara af vigt för den historiska forskningen, och denna tanke synes ligga till grund för komiterades förslag att öfverflytta detta kontor till kongl. riks-arkivet. Om en sådan åsigt härleder sig derifrån, att arkivkontorets nuvarande kamererare är den kunskapsrikaste man, som nu finnes i afseende på svenska beskattningsväsendets historia, må lemnas derhän; säkert är, att man dervid då endast fäst sig vid ena sidan af detta kontors användbarhet, med förbiseende af den andra, att tjena till gagn vid nu förekommande ärendens behandling. Så snart det blir fråga om undersökning af ett beskattningsförhållande, som sträcker sig genom en längre följd af år, måste arkivkontorets skatter anlitas, och då alla sådana frågor tillhöra kongl. kollegii handläggning, är det alltså nödigt, att äfven detta kontor hör dit, att dess tjänstemän i allt bero

af kongl. kollegium och af detsamma sättas i verksamhet, samt att dess för kongl. kollegii embetsverksamhet nödiga handlingar icke derifrån bortdragas. Men deremot skulle utan skada, och till och med till vinst för utrymmet, de från kongl. kammarrätten dit öfverflyttade räkenskaper från militie- och civilräkenskaps-kontoren kunna från arkivkontoret skiljas och annorstädes förvaras, enär de aldrig för undersökning i de kongl. kollegii befattning tillhörande ärender behöfva begagnas.

Hvad slutligen angår fullmakts utfärdande å tjenstegrad i stället för å viss tjenst, med deraf följande skyldighet att efter omständigheterna tjenstgöra å kansli- eller kontorssidan, biträder jag helt och hållet herr kammarrådet Fehrs mening. Man säge hvad man vill, så är och blir det vanligtvis alltid en skilnad emellan skrif- och räknekarlar, härrörande af personernas naturliga anlag och fallenhet för det ena eller andra af dessa göromål. En och annan kan visserligen undantagsvis lika väl användas till uträkningar och sifferuppställningar som till uppsättning af expeditioner och motivering af beslut, men i regeln äro dessa egenskaper icke förenade, utan oftast inträffar, att den, som är van vid och har lust för att tänka och skrifva i allmänna ärender, känner en viss motvilja för att befatta sig med kalkyler, hvilka deremot utgöra en kär sysselsättning för en annan, som åter å sin sida helst lemnar åt den förre hvad som hörer till frågors bedömande och stilens polering. Lika litet som det fallit någon in, att landssekreterare skiftevis kunde tjenstgöra som landskamererare, eller länsnotarien som länsbokhållare och tvertom, lika litet bör sådant göras till regel för motsvarande tjenstegrader inom kongl. kollegii kansli eller kontor. Man skulle dermed hvarken göra tjenstemännen eller det allmänna någon tjenst, utan gör derföre bäst att låta hvar och en fortfarande arbeta på det sätt, för hvilket han äger utbildning och fallenhet.“

Af herr t. f. presidenten Bergström:

“Det synes lämpligt, att, på sätt komiterade föreslagit, den embets- och tjensteman tillkommande aflöning fördelas i egentlig lön och s. k. tjenstgöringspenningar, hvilka senare för tider, då tjensten förrättas icke af tjenstens innehafvare sjelf utan af vikarie, i allmänhet böra tillgodokomma, icke den förre, utan den senare. Men enligt min åsigt bör icke allenast den aflöning, som tillkommer embets- och tjensteman vid hans tillträde af tjensten, utan äfven den förhöjning i aflöning eller s. k. ålderstillägg, som efter viss tids fortsatt innehafvande af samma tjenst må vara medgifven, utgöra föremål för föreslagna fördelningen i lön och tjenstgöringspenningar; hvadan jag icke kan biträda komiterades åsigt, att förhöjning i aflöning skall ega rum

antingen ensamt på lön eller ock ensamt på tjänstgöringspenningar, men icke på båda dessa aflöningsbelopp. Vidare håller jag, med afvikande från komiterades förslag, före, att fördelningen af den hvarje befattning åtföljande hela aflöning i lön och tjänstgöringspenningar bör ske efter en allmän och gemensam, en gång för alla fastställd grund. Med föranledande af bestämmelserna i kongl. cirkuläret den 9 November 1860 torde derföre egentliga lönen böra bestämmas att utgöra $\frac{3}{4}$ och tjänstgöringspenningar $\frac{1}{4}$ af hela aflöningsbeloppet.

Äfven i fråga om tjentgöringspenningars användande afviker min åsigt från komiterades förslag.

Enligt den för närvarande gällande, uti nyssåberopade cirkulär mom. b förekommande bestämmelse må vid sjukdomsförfall, då tjänstledighet på grund af lagligt läkarebetyg erhålles, afdrag å lönen icke ega rum under de tvenne första månaderna; men, om dylikt förfall räcker derutöfver, skall å lönen afdrag, ej öfverstigande $\frac{1}{4}$, verkställas. I detta författningsrum särskiljes icke emellan det fall, då till följd af sjukdom, som gör tjänsteman alldeles oförmögen att förrätta sin tjänst, ledighet derifrån beviljas, och det fall, då på grund af lagligt läkarebetyg tjänsteman undfår ledighet för vårdande eller förbättrande af försvagad helse. Ett sådant särskiljande hafva deremot komiterade föreslagit; och äfven jag förordar en dylik åtskilnad; men, i olikhet med komiterades mening, anser jag den tid, under hvilken med verklig sjukdom behäftad och till följd deraf tjänstledig embetsman må vara befriad från afdrag å aflöningen, böra bestämmas, icke till en månad, såsom komiterade föreslagit, utan, i enlighet med nyssåberopade författning, till tvenne.

I händelse ålderstillägg förunnas, måste, om, enligt min åsigt, detta jemväl fördelas i egentlig lön och tjänstgöringspenningar, inträffa, att bland tjänstebefattningar af samma grad och beskaffenhet en eller flera betinga tjänstgöringspenningar till högre belopp än andra. Skilnaden utgör och motsvarar nemligen $\frac{1}{4}$ af ålderstillägget. I de fall, då tjänstledig tjänsteman, hvilken åtnjuter ålderstillägg, skäligen bör afstå tjänstgöringspenningar till fulla beloppet, synes mig den del deraf, som motsvarar $\frac{1}{4}$ af ålderstillägget, icke ovilkorligen böra tillgodokomma den tjänstförrättande vikarien, utan, der så ske kan, besparas statsverket. Till sådana fall räknar jag dem, att embets- eller tjänsteman undfår ledighet för vårdande af enskilda angelägenheter eller utförande af särskilda uppdrag. Deremot finner jag billigt, att i händelse embets- och tjänsteman undfår ledighet för vårdande af svag helse eller ock, efter att hafva på grund af verklig sjukdom åtnjutit tjänstledighet under två månader utan att för denna tid vidkännas

något afdrag å aflöningen, till följd af samma sjukdom erhåller ytterligare tjänstledighet, ifrågavarande $\frac{1}{4}$ af ålderstillägget, derest sådant af embets- och tjänstemannen åtnjutes, bör få af honom uppbäras, emot det han afstår öfriga tjänstgöringspenningar till den som tjänsten förrättar.

Vidkommande komiterades förslag, att tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han dertill förordnas, bestrida tjänst i högre grad, utan att därför under semestervikariat åtnjuta ersättning; så enär naturliga förutsättningar för billigheten af sistberörda bestämmelse, att tjänstemans af lägre grad vikariat för annan tjänsteman af högre grad under den senares semester icke skall medföra rätt till någon ersättning, synas vara dels att tjänstemannen af lägre grad sjelf i sin ordning under året får åtnjuta semester, dels ock att vikariat utan ersättning icke varar längre tid, än den, hvarunder tjänstemannen af lägre grad är berättigad till semester; torde dessa förutsättningar böra uttryckligen göras gällande genom ett tilläggsstadgande af innehåll, att, om tjänsteman i lägre grad, som förordnas att, under det tjänsteman i högre grad begagnar semester, förestå den senares tjänst, sjelf icke kan under året komma i åtnjutande af sådan förmån, eller han förpligtas att under året mottaga ett eller flera dylika vikariat, som hvarje för sig eller tillsammans vara längre, än hans egen semestertid, ersättning, i förra händelsen för hela vikariatstiden och i den senare för den öfverskjutande tiden, bör den vikarierande tjänstemannen tilldelas med belopp, motsvarande $\frac{1}{4}$ af den med den högre tjänsten förenade aflöning, deri icke inberäknadt ålderstillägg, mot det han till den, som hans tjänst under tiden förrättar, afstår proportionel andel af egen aflöning.

Komiterades förslag, att *“löneförhöjning efter viss tids tjänstgöring icke må tillträdas med mindre vederbörande embetsverk eller, för de med kongl. fullmakt försedde, Kongl. Maj:t, efter anmälan af embetsverket, pröfvar tjänstemannen vara genom fortsatt tjänstgöring och derunder ådagalagd fortfarande duglighet och välförhållande förtjent af löneförhöjning“*, står visserligen i nära öfverensstämmelse med det vilkor, som hittills vanligen plägat stadgas för uppflyttning i högre lönegrad, nemligen att vederbörande embets- eller tjänstemans tjänstgöring under den tid, han qvarstått i den lägre lönegraden, skall vara väl vitsordad; men då, enligt hvad erfarenheten visat, medgifvande af sådan uppflyttning städse varit regel och förvägrande deraf lyckligtvis sällsynt undantag, anser jag för min del ifrågaställda vilkor böra uppställas ungefär sålunda:

“Uppflyttning till högre lön efter viss tids tjenstgöring skall ega rum, derest icke vederbörande embetsverk eller, hvad angår de med kongl. fullmagt försedda embetsmän, Kongl. Maj:t, efter anmälan af embetsverket, finner inträffadt afbrott i tjenstgöringen eller annat förhållande föranleda dertill, att med uppflyttningen bör tillsvidare anstå.“

I öfrigt har jag intet att erinra mot de af komiterade föreslagna allmänna grunder för lönerogleringen.

Sedan nådiga instruktionen för kollegium den 16 Februari 1838 utfärdades, hafva inträffat åtskilliga förändringar i afseende å kollegii verksamhet, dels sålunda, att till följd af utkomna författningar vissa mål och ärenden antingen öfverflyttats å andra embetsverk och myndigheter eller ock alldeles upphört att vidare förekomma, och dels sålunda, att vissa ärenden hänvisats till kollegii handläggning. Då komiterades framställning af berörda förändringar icke lärer kunna anses fullt nöjaktig, må det tillåtas mig att uti ifrågavarande afseende hänvisa ej mindre till det underdåniga utlåtande, som kollegium den 8 Januari 1869 till åtlydnad af särskilda nådiga remisser afgaf öfver riksdagens underdåniga skrifvelse den 15 Maj 1868 n:ro 89, angående väckt fråga om den så kallade administrativa domsrättens upphörande och förvaltningens förenkling i vissa hänseenden, äfvensom till den vid samma utlåtande fogade förteckning, som kollegium, med ledning af den för kollegium utfärdade instruktion och iakttagande af deruti sedermera i nåder föreskrifna ändringar, upprättat åt de såsom föremål för kollegii handläggning uti §§ 3, 4, 5, 6, 7 och 8 af instruktionen uppräknade mål, och hvilken förteckning jemväl utvisar, genom hvilken afdelning af Kongl. Maj:ts kansli talan mot kollegii beslut i underdånighet fullföljes, än äfven till hvad derom i det beslutade underdåniga utlåtandet yttrats, likasom jag, hvad angår ärendenas fördelning emellan de särskilda departementen, hänför mig till de i detta afseende i nämnda utlåtande meddelade upplysningar.

Vidkommande derefter den af komiterade väckta fråga, att vissa mål kunde och borde skiljas från kollegii handläggning; må det erinras, *dels* hurusom de i nåder förordnade komiterade, hvilka den 26 Maj 1859 af-

gåfvo underdånigt betänkande angående förändrad organisation af rikets styrelse och förvaltningsverk, uttalat den åsigt, att kollegii egenskap af dömande mellaninstans borde upphöra uti alla sådane ärenden, som hörde till inre ordningen och hushållningen i landet, och att mål af berörda beskaffenhet borde genom besvär öfver länsstyrelsernas utslag fullföljas omedelbarligen hos Kongl. Majt, som alltid blefve i tillfälle att, der så nödigt ansåges, derutinnan inhemta kollegii underdåniga utlåtande; samt förty tillstyrkt, att kollegium måtte för framtiden befrias från åliggandet att i besvärsväg afgöra och pröfva, bland andra, följande uti kollegii instruktion uppräknade frågor, nemligen:

1) om anläggning, indragning eller förändring af lands-, härads- och sockne- eller andra allmänna vägar, såsom emellan segelleder, båtleder och farleder m. m., af broar och färjor derå samt sättet och fördelningen till deras underhållande sommar och vintertiden, å landet, äfvensom å städernas egor, då frågan äfven rör landet;

2) om gästgifvaregårdars inrättning, indragning eller flyttning; om rättigheten och skyldigheten till utgörande af håll- och reservskjuts, kungs- och kronoskjuts samt regleringen deraf och af skjutsningsskyldigheten i allmänhet å landet, äfvensom i städerna, då frågan äfven rör landet;

3) om tillstånd till så kallade kyrkostufvors uppförande och köps afslutande derom i Vesterbottens och Norrbottens län med hvad mera till ordningens befrämjande vid dem är förordnad och i administrativ väg bör behandlas; och

4) rörande sättet för laxfiskets bedrivande i strömmar, för ynglets fredande; *dels ock* att kollegium, som enligt nådig befallning öfver berörda komitebetänkande afgifvit underdånigt utlåtande den 15 Oktober 1859, deri på anförda skäl hemställt, att omförmälda förslag måtte af Kongl. Maj:t varda lemnadt utan afseende.

De komiterade, hvilkas betänkande nu utgör föremål för kollegii handläggning, hafva, med upptagande af de äldre komiterades nyssberörde förslag, tillika hemställt, att kollegii befattning med följande frågor jemväl måtte upphöra, nemligen

om flott- och farleder i sjöar och strömmar, sättet och vilkoren för deras begagnande, med undantag af ersättningsbestämmande till vederbörande för deraf liden skada och förfång, hvilket på domstols pröfning beror; och

om strömningsningar och vederbörandes skyldighet att dertill bidra.

Hvad nu först angår förslaget, att talan öfver länsstyrelsernas utslag i mål angående väg- och brobyggnad samt skjuts m. m. måtte fullföljas, icke såsom hittills hos kollegium, utan omedelbarligen hos Kongl. Maj:t; så finnas enligt min åsigt icke giltiga theoretiska skäl att deremot anföra, helst redan nu, enligt det gällande processuella förfarandet i administrativa tvistig-

heter, likartade, af länsstyrelserna afgjorda mål, hvilka uteslutande röra städerna, genom besvär dragas under Kongl. Maj:ts omedelbara pröfning. Men med afseende derå, att berörda förslag går i motsatt riktning mot det enligt min åsigt berättigade sträfvandet att, så vidt och så mycket sig göra låter, befria högsta regeringsmakten från befattning med såkallade administrativa besvärsmål, att de till kollegium inkommande mål angående väg- och brobyggnad samt skjutsskyldighet äro både ganska talrika och ofta af mycket invecklad beskaffenhet; att, så länge kollegii egenskap af dömande mellaninstans i dessa mål bibehålles, regeringen undgår pröfning af alla de dylika mål, hvori parterna åtnöjas med kollegii beslut och hvilkas antal icke är så obetydligt; att den olikhet i lagtillämpning, hvilken ofta kan iakttagas i de 24 länsstyrelsernas beslut, genom kollegii befattning med dessa mål, hvilka af en och samme ledamot föredragas, förmedlas och bringas till öfverensstämmelse med den af kollegium omfattade lagtolkning och praxis, hvars kontinuitet troget bevaras; att de mål, hvilka efter kollegii behandling af desamma, dragas under regeringens pröfning, sålunda dit inkomma bättre utredda och afdömda, än om berörda behandling icke föregått; att, äfven om ifrågavarande förslag bifalles och således kollegii egenskap af dömande mellaninstans upphörde, det likväl ganska ofta komme att inträffa, att, på sätt också i komitébetänkandet den 26 Maj 1859 förutsatts, kollegii underdåniga utlåtande blefve infordradt; samt att afgifvande af dylikt utlåtande i ett mål icke, så vidt jag förstår, komme att taga kollegii tid och arbetskrafter i mindre anspråk, än sjelfva afdömandet af målet, finner jag mig på grund af hvad sålunda anfördt blifvit icke kunna tillstyrka nådigt bifall till komiterades ifrågavarande förslag.

Enär de rättsgrundsatser och lagbestämmelser, hvilka tjena till ledning vid bedömande och afgörande af ej mindre frågor om flott- och farleder i sjöar och strömmar samt sättet och vilkoren för deras begagnande, än äfven tvister om strömrrensningar och vederbörandes skyldighet att dertill bidraga, utgöra väsendtliga delar af den s. k. vattenrätten; samt en ny lagstiftning rörande detta rättsinstitut är å bane och antagligen inom en icke så aflägsen framtid kommer till stånd; torde det finnas mindre lämpligt att redan nu, på sätt komiterade ifrågasatt, meddela partiella bestämmelser rörande den processuella behandlingen af nyssuppräknade mål; hvadan jag anser frågan derom, såsom för tidigt väckt, böra för närvarande förfalla.

Till de allmänna hushållningen rörande mål, hvilka kollegium eger handlägga, räknas, enligt § 8 mom. 7 i kollegii instruktion, tvister och beslut rörande sättet för laxfiskets begagnande i strömmar, för ynglets fredande, samt, enligt åberopade paragrafs 21 mom., mål angående ström- och insjöfisket, deruti Kongl. Maj:t infordrar kollegii utlåtande; och i § 22 i fiskeristadgan den 29 Juni 1852 är stadgadt, att, derest för tillvägbringande af

bestämmelser, i syftning att, om flere, samfäldt eller hvar för sig, hafva fiskerättighet i samma vatten, fisket då må så bedrifvas, att leken ej förstöres och att den utlekta fisken och det späda ynglet spares, erfordras förordnande i ämnet af Kongl. Maj:ts befallningshafvande; klagan öfver dess meddelade utslag må föras i den ordning, som för hushållningsmål är i allmänhet föreskrifven; till följd hvaraf besvär i dylika mål af kollegium upp- tagas och pröfvas.

Med erinran, hurusom kollegium uti ett öfver underdånig framställning af fiskeri-intendenten infordradt och den 26 April 1872 afgifvet underdånigt utlåtande, på anförda skäl, tillstyrkt, att Kongl. Maj:t, med bifall till berörda framställning, täcktes förordna, att besvär öfver Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut i mål rörande fiskets reglering må fullföljas omedelbart hos Kongl. Maj:t i civildepartementet, får jag, som i allo biträder de af kollegium anförda skäl, desto hellre tillstyrka bifall till komiterades förslag uti ifrågavarande afseende, som pröfningen af omförmälda mål innebär en partikulär och lokal lagstiftning, hvilken lämpligast utöfvas af Kongl. Maj:t.

Mot komiterades förslag, att frågor om tillstånd till så kallade kyrkostufvors uppförande och köps afslutande derom i Vester- och Norrbottens län, med hvad mera till ordningens befrämjande vid dem vore förordnadt och i administrativ väg borde behandlas, måtte, i fall de från Kongl. Maj:ts befallningshafvande fullföljdes, omedelbart underställas Kongl. Maj:ts pröfning, har jag desto mindre något att erinra, som dylika mål så sällan förekomma, att från och med 1859 till och med innevarande år icke flera än nio sådane mål dragits under kollegii pröfning, samt således icke är att befara, att regeringen, genom bifall till komiterades ifrågavarande förslag, skulle i någon afsevärd mån betungas med ökade göromål.

Vidare biträder jag komiterades hemställan om upphörande af den befattning, kollegium, enligt kollegii instruktion § 9 mom. 3, 4, 5, 6 och 7, jemförda med landshöfdinge-instruktionen den 10 November 1855 § 38 mom. 2 och § 39 mom. 1 samt kongl. kungörelsen den 22 Mars 1861 eger taga i afseende på landsstatstjenstemäns tillsättande, afskedande och permitterande ; dock så, att den rättighet, som för närvarande tillkommer kollegium att meddela häradsskrifvare och, gemensamt med statskontoret, kronofogdar från en till och med sex månaders tjänstledighet och att förordna deras vikarier under nämnde tid, må öfverflyttas icke å Kongl. Maj:ts befallningshafvande, utan å statsrådet och chefen för civildepartementet; likasom, -enär vid upprättande af underdåniga förslag till återbesättande af landskamererare-, kronofogde- och häradsskrifvaretjenster Kongl. Maj:ts befallningshafvande anse såsom pligt att isynnerhet framhålla förtjänsterna hos de inom länet tjenstgörande sökande, det torde finnas lämpligt att i de fall,

der klagomål öfver dylika förslag hos Kongl. Maj:t anföras, kollegium lemnas tillfälle att underdånigt yttrande afgifva.

Uti en den 31 December 1873 till påföljande års riksdag aflåten nådig proposition föreslog Kongl. Maj:t, bland annat, att nedan uppräknade mål måtte, med upphörande af den beslutanderätt deri, som dittills tillkommit dels Kongl. Maj:ts befallningshafvande och dels kammar-kollegium, komma att dädanefter af de allmänna domstolarne upptagas och handläggas, nemligen tvister:

1:o huruvida besittningsrätt till krononybyggen är förverkad eller eljest bör upphöra samt om nyttjanderätt till kronoskär, stränder och holmar, som af Kongl. Maj:t blifvit till fiskes idkande upplåtna (kollegii instruktion § 5 mom. 3);

2:o om beståndet och rätta tydningen af sådane tillståndsbref eller förordnanden, genom hvilka någon Kongl. Maj:t och kronan tillhörig eller eljest af publik egenskap varande fast egendom eller rättighet kommit under enskildt begagnande (§ 5 mom. 4);

3:o angående åtnjutande af de rättigheter, som i afseende å de till militär-, civil- eller ecklesiastikstaterna eller ad pios usus anslagne hemmans disponerande och besittning kunna vara vederbörande förunnade (§ 5 mom. 5);

4:o om beståndet af tillförene skedda odlingar å de till menigheter upplåtna krono-, lands- och häradsallmänningar (§ 5 mom. 10);

5:o emellan församling eller enskilde hennes medlemmar, samt församlingens presterskap, kyrkobetjening eller folkskolelärare om, huru och till hvad belopp de senares löningsrättigheter skola enligt lag, fastställda löneregleringar eller särskilda öfverenskommelser utgöras (§ 7 mom. 1);

6:o om tydning och tillämpning af gällande bestämmelser rörande barnmorskors och andre af kommuner aflönade personers löneförmåner (kammar-kollegii cirkulär 24 Juli 1857, jemfördt med §§ 7 och 8 i instruktionen);

7:o emellan Kongl. Maj:t och kronan, å ena, samt allmänna inrättningar eller enskilde, å andra sidan, eller emellan dylika inrättningar och enskilde inbördes, angående de i jordebokens kronokolumn upptagne hemmans och lägenheters egenskap af boställe, bohemman, kyrkohemman, hospitals- eller barnhushemman och dylikt samt om orätt begagnade säteri-, rå- och rörs-, insockne- och öfriga frälsfriheter derå (§ 8 mom. 3);

8:o om jus patronatus i Skåne, Halland, Blekinge och Bohuslän eger rum samt om större eller mindre del af kronans tionde må patronrättigheten medfölja (§ 8 mom. 4);

9:o om stubbe- och rüjselrätt å hemman och lägenheter (§ 8 mom. 10);

10:o om bro- och färjpenningars erläggande;

och Kongl. Maj:ts berörda förslag blef äfven, utom hvad angår de under n:ro 7 uppräknade tvister, af riksdagen bifallet, enligt hvad dess underdåniga skrifvelse af den 7 Maj 1874 utvisar.

För min del anser jag högeligen önskligt, att handläggningen af samtliga här ofvan under nr:is 1—10 uppräknade tvister öfverflyttas från de administrativa myndigheterna till de allmänna domstolarne. Genom en sådan anordning skulle lika stor lättnad i göromål beredas kollegium, som genom bifall till komiterades förslag i fråga om omedelbar fullföljd hos Kongl. Maj:t af mål angående vägar och broar, skjutsskyldighet, flott- och farleder samt strömrrensning; hvartill komme den fördelen, att både Kongl. Maj:ts befallningshafvande och regeringen blefve befriade från all befattning med ifrågasvarande tvistemål.

Hvad komiterade (sidorna 64 och 65 i betänkandet) föreslagit i syftning att förenkla formerna för besvärsmålens behandling finner jag för min del förtjent af den största uppmärksamhet. Redan uti 41 punkten af kongl. förklaringen den 23 Mars 1807 finnes uttalad den riktiga grundsatsen, att den, som en gång fått tillgodonjuta laga stämning eller eljest blifvit lagligen hörd, bör uti allt hvad sedan förelöper i saken iakttaga hvad lag i allmänhet stadgar samt han eljest kan till bevakande af sin rätt finna för sig vara nödigt. Verkliga olägenheter af denna grundsats' tillämpning jemväl på sådana mål, hvilka först handläggas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande och derefter i händelse af besvär tillhöra kammar-kollegii pröfning synas mig icke vara att befara. Tvertom skulle genom sådan tillämpning säkerligen undanrödjas det tillstånd af osäkerhet i rättsförhållandena, hvilket, enligt hvad äfven komiterade förmält, för närvarande är rådande. Det torde i detta afseende göra tillfyllest att hänvisa till sådane icke sällan förekommande händelser, att icke allenast menigheter, utan äfven de, hvilka ega att bevaka kronans talan, många år efter det utslag meddelats, öfverklaga desamma under uppgift, att delgifning af samma utslag icke skett; i hvilka händelser utredning af verkliga förhållandet är svår att åstadkomma. Tiden för anförande af besvär mot utslag uti ifrågasvarande mål synes mig derföre böra på sätt komiterade föreslagit beräknas, icke, såsom för närvarande är stadgadt, från delfäendet, utan från dagen för utslagets utfärdande. Tillfälle för vederbörande sakegare att erhålla kännedom om denna dag kan lämpligen beredas dels genom anslag hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande och dels genom införande af kungörelse derom ej mindre i den i länets hufvudstad utkommande tidning, hvori allmänna påbud vanligen offentliggöras, än äfven i länsstyrelsens kungörelser.

Så som jag tänker mig lagstiftningen uti ifrågasvarande afseende ord-

nad skulle, hvad först angår besvärsmålens yttre behandling hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande, gången deraf blifva sådan, som följer.

Sedan sökande uti mål af ifrågavarande beskaffenhet till Kongl. Maj:ts befallningshafvande inlemnadt eller låtit genom ombud inlemnadt skriftlig ansökning i två exemplar och dervid fogat, jemväl i två exemplar, de till saken hörande bevis, sökanden kan anse nödigt förete; samt Kongl. Maj:ts befallningshafvande genom kommunikationsresolution, tecknad å ena exemplaret af ansökningshandlingarne, föreskrifvit, att samma handlingar skola af sökanden uttagas och emot bevis, som, så vida ansökningen skall anses fullföljd, bör inom stadgad tid till Kongl. Maj:ts befallningshafvande ingifvas, tillställas vederparten, hvilken det åligger att, så vida han åstundar varda i målet hörd, inom förelagd tid till Kongl. Maj:ts befallningshafvande inkomma med förklaring och dervid återställa de kommunicerade handlingarne; har Kongl. Maj:ts befallningshafvande att afvakta, om och i hvad mån de båda parterne sålunda gifna förelägganden efterkommas. Försummar sökanden att inom den honom föresatta tid ingifva behörigt kommunikationsbevis, varder genom utslag ansökningen förklarad hafva förfallit; sökanden dock obetaget att ånyo i laga ordning anhängiggöra sin ansökning. Om deremot kommunikationsbevis inom föreskrifven tid inkommer; men den part, till hvars förklaring ansökningshandlingarne blifvit utställda, försummar att inom den tid, honom varit förelagd, afgifva förklaring och återställa de kommunicerade handlingarne, har Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som vid det förhållande, att ansökningshandlingarne blifvit i två exemplar ingifne, icke behöfver från sökanden infordra nya sådana handlingar, att på de af sökanden förebragta skäl afgöra målet. I händelse återförklaring till Kongl. Maj:ts befallningshafvande inkommer; tages hvad deri blifvit anfördt jemväl i öfvervägande vid målets afgörande.

Om nu utfärdande af det utslag, som Kongl. Maj:ts befallningshafvande i hvarje af förutsatta tre händelser beslutar, varder i den af mig här ofvan föreslagna ordning kungjordt; och tiden, inom hvilken parter ega att medelst sine till kammar-kollegium ställda besvär fullfölja talan, varder lämpligen bestämd, hvartill, enligt min åsigt, ock hörer, att menighet, enligt hvad redan nu är stadgad, eger tillgodonjuta något längre besvärstid, än den i allmänhet bestämda; så torde vederbörande sakegares rätt till klagan icke utan deras egen försummelse och vanvård kunna gå förlorad.

Beträffande derefter stället, hvarest till kammar-kollegium ställda besvär öfver Kongl. Maj:ts befallningshafvandes utslag uti ifrågavarande mål, med undantag af markegångsmålen, må inlemnas, och sättet, hvarpå samma besvär skola behandlas, innan besvärsmålen till kolle-

gium inkomma, finner jag hvad komiterade föreslagit både i och för sig lämpligt och öfverensstämmande med hvad redan finnes stadgadt i fråga om fullföljd af talan i högre instans mot ortsmyndighets beslut i åtskilliga mål, såsom *fattigvårdsmål* enligt § 48 mom. 1 af kongl. förordningen angående fattigvården den 9 Juni 1871, *bevillningsmål* enligt § 70 mom. 1 af kongl. kungörelsen den 17 Oktober 1873 angående den af 1873 års riksdag åtagna bevilling, *egodelningsmål* enligt § 134 i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866, *afvittringsmål* enligt § 18 i stadgan angående afvittrings-
verket i Vester-Norrlands, Vesterbottens och Norrbottens län af den 10 Februari 1824, sådan samma § lyder genom kongl. kungörelsen den 26 Augusti 1870 och enligt § 23 i nådiga stadgan om afvittring i Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker af den 30 Maj 1873, samt *synemål angående militieboställen* enligt § 70 i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga militieboställsordning den 23 Januari 1836.

En sådan anordning kommer väl att medföra den följd, dels att öfver anförda besvär, hvilka icke äro hvad man kallar deserte, vederpartens förklaring i hvarje fall infordras, och att således någon pröfning af besvär ex incommunicato icke vidare ifrågakommer, dels ock att i fall, der klagande i besvären yrkat inhibition af öfverklagade utslaget, kammar-kollegium icke blir i tillfälle att, såsom för närvarande sker, i sammanhang med besvärens utställande till kommunikation förordna om inhibition, der sådan anses nödig, utan först kan meddela dylikt beslut efter det skriftvexlingshandlingarne från Kongl. Maj:ts befallningshafvande inkommit. De fall, då besvär ex incommunicato af collegium pröfvas, äro dock ganska sällsynta; och ännu mycket mera sällan förekommer yrkande om inhibition; hvadan och då den ovillkorliga kommunikationen genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes försorg icke kan i synnerlig mån fördröja målens afgörande af collegium, och fördelarne af den föreslagna anordningen synas mig vida öfverväga nyssnämnda tvenne deraf härflytande olägenheter, jag för min del biträder komiterades ifrågavarande åsigt.

Hvad vidare angår komiterades förslag, att collegii utslag omedelbart efter underskrifvandet och senast nästa söckendag derefter skall afsändas till Kongl. Maj:ts befallningshafvande för att der hållas vederbörande parter till handa intill besvärstidens slut, men derefter, om det icke blifvit uttaget, genom kronobetjeningen tillställas vederbörande; så har jag icke heller deremot att erinra annat, än att Kongl. Maj:ts befallningshafvande jemväl bör åligga att kungöra utfärdandet af collegii utslag i samma ordning, som jag i fråga om Kongl. Maj:ts befallningshafvandes egna utslag föreslagit.

Vidkommande sättet för fullföljande hos Kongl. Maj:t af talan mot kollegii utslag hafva komiterade icke framställt något förslag. Utan hinder deraf anser jag mig böra uttala den åsigt, att hvad komiterade rörande sättet för anförande af besvär i kollegium öfver Kongl. Maj:ts befallningshafvandes utslag föreslagit kunde vinna tillämpning jemväl i fråga om talans fullföljd hos Kongl. Maj:t, som deraf icke vore förhindrad att, efter det besvärs- och förklaringshandlingarne till Kongl. Maj:t inkommit, infordra kollegii underdåniga utlåtande, der sådant ansåges erforderligt.

Att förutna sökande hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande förmånen att få med posten dit insända sina ansökningshandlingar, anser jag hvarken behöfligt, då honom ju skall åligga att sjelf eller genom ombud återuttaga samma handlingar för deras delgifvande åt vederparten, ej heller fullt lämpligt med afseende å möjligheten deraf, att en sådan förmån skulle kunna föranleda till mystifikation af embetsmyndighet; men deremot finner jag betänkligheter icke möta mot tillåtelse för vederbörande sakegare, att, sedan målet blifvit genom ansvarig person anhängiggjort, under dess vidare fortgång begagna sig af posten för insändande af kommunikationsbevis, förklaringar och besvär.

Lika med komiterade håller jag före, att förande af den såkallade expeditionslistan i allmänhet gör tillfyllest och medgifver afskaffandet af särskild protokollsföring; men enär fall förekomma, då förande af protokoll icke kan underlätas, t. ex. vid arrendeauktioner; så torde den af komiterade uti ifrågavarande afseende föreslagna bestämmelse böra formuleras sålunda, att expeditionslistan, fullständig på sätt komiterade hemställt, jemväl skall tjena såsom protokoll, utom i de fall, då kollegium finner samtidigt förande af särskildt protokoll oundvikligen nödvändigt, samt att i dessa fall anteckning å vederbörligt ställe i expeditionslistan skall ske derom, att särskildt protokoll blifvit fördt.

Hvad angår komiterades förslag, att semester må, då sådant utan olägenhet kan ske, åtnjutas af president och ledamot äfvensom af sekreterare, kamererare och advokatfiskal en och en half månad samt af öfrige tjenstemän en månad årligen; så anser jag, lika med kollegii flertal och på de af samma flertal anförda skäl, att den tid, president och ledamot årligen må åtnjuta befrielse från tjenstgöring, bör bestämmas till två månader; hvar emot jag icke har något att erinra i afseende å de af komiterade föreslagna tider för tjenstemännens enahanda befrielse.

I fråga om sättet att bereda ledamöter ofvannämnda förmån hafva komiterade föreslagit, att, med afskaffande af hittills bruklige ferier, det så kallade semestersystemet måtte i stället varda tillämpadt. Det torde icke heller kunna förnekas, att derigenom betydande fördelar för arbetets oafbrutna och jemna gång skulle vinnas; likasom de kammarråd, hvilka förestå tredje och femte departementen och under nuvarande förhållanden icke kunna i lika mån som öfrige ledamöter begagna sig af tillförsäkrade ferier, skulle, om deras göromål derunder bestriddes af vikarier, komma i fullt åtnjutande af en väl behöflig hvila. Ett ovilkorligt införande af semestersystemet förutsätter emellertid tillräcklig tillgång på personer, fullt lämplige att i egenskap af adjungerade ledamöter biträda kollegium, hvilken tillgång icke alltid är att påräkna, helst kollegium samtidigt skulle hafva att sörja för ett nöjaktigt upprätthållande af de adjungerade ledamöternes egentliga tjänstebefattningar.

Vid sådane förhållanden anser jag frågan lämpligast kunna lösas på det sätt, att kollegium anbefalles att hvarje år i god tid, innan de vanliga ledigheterna för ledamöterna pläga inträda, taga i öfvervägande om och i hvad mån semestersystemet kan, med afseende å tillgången på lämplige vikarier, för samma år tillämpas samt, i händelse sådan tillämpning ifrågakommer, förfara i öfverensstämmelse med stadgandet i § 9 mom. 7 af kollegii instruktion.

I händelse min här ofvan uttalade åsigt om afskiljande af vissa ärenden från kollegii embetsbefattning skulle vinna nådigt bifall, håller jag före, att ett kammarrådsembete kan indragas utan äfventyr att innehafvarne af de fem öfriga ledamotsplatserne varda oskäligen betungade med arbete. Utbytande i större eller mindre mån af semestersystemet mot ferier skulle deremot icke, enligt min åsigt, komma att utöfva det inflytande på kollegii arbetsprodukt, som komiterade antagit, och således icke heller att möjliggöra en vidsträcktare indragning af ledamotsplatser, än den, hvartill kollegii befrielse från handläggning af vissa ärenden föranleder. Ty redan under nuvarande förhållande, att ledamöterna åtnjuta ferier, varda målen, i den mån de blifva till afgörande beredde och färdige, i kollegium föredragne och med slut afhjulpne; och det kan icke med fog påstås, att feriesystemet föranleder tillväxt i de från ett år till annat uppskjutna mål. Icke heller kan jag, på skäl, som kollegii flertal anfört, biträda den åsigt, som komiterade synas hylla, nemligen att kollegium, äfven sedan dess ledamöters antal blifvit inskränkt till fem, skulle kunna öfvertaga vården om och tillsy-

nen öfver de jordbruksfastigheter, hvilka för närvarande förvaltas af hospitalsstyrelsen och för indelta arméns räkning. En sådan åsigt skall synas alldeles oantaglig för en hvar, som eger kännedom om den betydliga tillökning i kollegii göromål, som redan blifvit och än vidare måste blifva en följd af den på en gång skedda indragningen af f. d. jägeristatens och häradshöfdingarnes boställen, af den alltjemt successiva fortgående indragningen af landstatsboställena och af den beslutade försäljningen af sådana för statsverkets räkning utarrenderade lägenheter, hvilka hvar för sig icke i årligt arrende inbringa öfver 200 kronor. För min del måste jag uttala den öfvertygelsen, att öfverflyttningen på kollegium af vården om nyss omförmälda, af hospitalsstyrelsen och för indelta arméens räkning förvaltade jordbruksfastigheter komme att i den mån öka kollegii göromål, att, så vidt jag för närvarande kan bedöma förhållandet, för deras behöriga skötande antalet af kollegii ledamöter skulle behöfva uppbringas till sju.

Hvad angår *sekreterare-befattningen*; så när innehafvaren deraf, enligt § 23 i kollegii instruktion, egentligen är notarie och såsom sådan deltagar med öfriga notarier i deras göromål efter lämplig fördelning; hvarförutan det endast åligger honom att, i egenskap af förman för kansliet med derunder hörande registratorskontor, hålla allmän tillsyn derå, att de kansliet och nämnda kontor tillhörande göromål behörigen fullgöras, äfvensom att efter ledamots förordnande påteckna kommunikationsresolutioner; när vidare, om den af komiterade och jemväl af mig förordade ordning för besvärs anförande och delgifvande af desamma gillas, andra sekreteraregöromål icke skulle för sekreteraren återstå att handlägga, än utöfvande af förmanskapet öfver kansliet med derunder hörande registratorskontor; samt när slutligen detta förmanskap lämpligen kunde af kollegium uppdragas åt den af notarierna, som dertill funnes lämpligast, hvilken, under benämning af förste notarie och kanslichef, skulle emot särskildt arvode vara förman för kansliet och registratorskontoret och i sådan egenskap hålla allmän tillsyn derå, att göromålen derinom behörigen fullgjordes; anser jag för min del, som icke kan gilla den af komiterades pluralitet föreslagna anordning af sekreteraregöromålen, ifrågavarande befattning böra indragas.

Med afseende derå, att, jemlikt § 22 i kollegii instruktion, efter skedd föredragning af målen, kollegii beslut af referenterne tecknas å akterne, så att *notarierna* vid expeditionernas uppsättande icke behöfva författa sjelfva besluten, utan endast efter referenternes berörda anteckningar nedskrifva desamma, äfvensom att referenterne icke sällan sjelfve uppsätta expeditioner i besvärliga och invecklade mål, håller jag före, att antalet af notarier, förste notarien och kanslichefen inberäknad, icke behöfver vara högre än fyra.

Då jag för min del gillar de af komiterade (sidorna 77 och 78 af betänkanDET) anförda skäl för komiterades hemställan, att *kanslisterna i kol-*

legii kansli må i mån af afgang indragas, kan jag icke annat än biträda samma hemställan.

Hvad angår den å *registratorskontoret anstälde kanslist*; så enär Kongl. Maj:t redan genom nådigt bref den 9 Januari 1874, i öfverensstämmelse med hvad kollegium föreslagit, täckts förordna, att samma kanslisttjenst icke må, i händelse af deri inträffande ledighet, med ordinarie innehafvare återbesättas; samt det biträde, som åt registratorn kan erfordras, lämpligast bör bekostas af de för extra ordinarie tjenstemän afsedda arvodemedel, som ställas till kollegii disposition; anser jag vidare utlåtande af mig i detta ämne icke erfordras.

Beträffande *advokatfiskalskontoret* och göromålen derstädes instämmer jag i komiterades förslag, att *andre kanslisttjensten* må indragas och att för *förste kanslisttjenstens* innehafvare, hvilken synes lämpligen böra benämnas fiskal, må inträda den utsträckning i åligganden, som följer af andre kanslisttjenstens indragning.

Hvad derefter angår *provinskontoren* anser jag, lika med komiterade, att de göromål, hvilka der uträttas, böra anförtros endast åt kamererare och kammarförvandter samt att således kammarskrifvaretjensterne böra indragas. Deremot kan jag icke biträda komiterades förslag, att de tre nuvarande kontoren måtte förenas till ett med en kamererare såsom förman, den der skulle hafva till åliggande att hålla tillsyn öfver och leda arbetet inom kontoret, fördela göromålen mellan underlydande tjenstemän samt sjelf afgifva memorial i de mål, hans tid medgäfv, och företrädesvis de viktigare.

Den ledning af arbetet å kontoret, hvilken enligt komiterades förslag skulle åligga kontorets ende förman, kamereraren, borde väl utöfvas sålunda, att han hade att tillhandagå underlydande tjenstemän med de råd, anvisningar och upplysningar, hvaraf de voro i behof. För sådant ändamål äfvensom för att kunna lämpligen fördela göromålen mellan de underlydande, blefve det för kamereraren nödigt att göra sig förtrogen med hvarje till kontorets utredning remitteradt ärende. Med afseende derå, att antalet af de under år 1874 till samtliga tre provinskontoren för utredning eller iakttagande remitterade ärenden, på sätt komiterade jemväl upplyst, utgjorde 2,978 eller något mera än åtta mål om dagen; att, om än i allmänhet synnerligen lång tid icke behöfver egnas åt de ärenden, som endast till kontorets iakttagande remitteras, kamererarne dock måste taga kännedom om desamma och öfvervaka de åtgärder, som på kontoret bero; att uti berörda 2,978 mål icke finnas inberäknade de kongl. bref, till antalet 362, hvilka under år 1874 jemväl blifvit provinskontoren delgifna och föranledt åtgärder å kontorens sida, som äfven måst af kamererarne öfvervakas; att kamererarne måste noga följa förekommande förändringar i lagstiftningen och göra sig väl hemmastadde med utkommande nya författningar äfvensom samla pre-

judikat i kamerala frågor; samt att kamererarne måste använda en icke obetydlig tid dels för att tillhandagå enskilda personer, hvilka behöfva och söka upplysningar ur de i kontoren förvarade handlingar och äfven eljest i kamerala frågor, dels ock att meddela svar å förfrågningar, som framställas af tjänstemän i andra verk, isynnerhet kammarrätten och statskontoret; antager jag såsom visst, att, om en sådan anordning af kontorsgöromålen, som komiterade föreslagit, komme till stånd, den ende kamereraren icke skulle få någon tid öfrig att sjelf afgifva memorial i de viktigare målen; och denna omständighet utgör för mig tillräckligt skäl att afstyrka nådigt bifall till komiterades förslag.

Deremot har den skiljaktiga mening, som uti ifrågavarande afseende komiterades ordförande, presidenten Bredberg yttrat, och enligt hvilken provinskontorens antal borde nedsättas till två, både synts mig vara på goda skäl grundad och, enligt hvad jag inhemtat, vunnit nuvarande kontorsföreståndares bifall. I öfverensstämmelse med samma mening föreslår jag för min del, att de tre befintliga provinskontoren sammanslås till två, försedda, hvarje för sig, med en kamererare såsom förman och fyra kammarförvandter, samt gemensamt med en aktuarie, hvilken senare skall åligga att verkställa all den bokföring och de anteckningar, som å kontoren förekomma, upprätta de i § 25 mom. 12 af kollegii instruktion föreskrifna förteckningar och i öfrigt, i den mån hans tid kan medgifva, deltaga jemväl i andra kontorsgöromål.

Lika med kollegii flertal afstyrker jag nådigt bifall till komiterades förslag, att *kammararkivet* måtte öfverflyttas till riksarkivet; men, hvad angår behovet af tjänstemän vid förstnämnda arkiv, håller jag före, att en kamererare gör tillfyllest och att den hjälp, han möjligen tidtals kan behöfva, bör lemnas af extra ordinarie tjänstemän.

Under förutsättning, att lika löneförmåner varda beviljade för de till nya första tjänstegraden hörande notarie-, registrators-, fiskals-, aktuarie- och kammarförvandsbefattningarne har jag för min del intet att erinra vid komiterades förslag, *dels* att nämnda tjänster må tillsättas på det sätt, att fullmakt utfärdas endast å befattning inom första tjänstegraden, med kammarkollegium förbehållen rätt att anställa fullmaktsinnehafvaren, under behörig hänsyn till hans genom akademisk examen vunna kompetens, till tjänstgöring tillsvidare såsom notarie, registrator, fiskal, aktuarie eller kammarförvandt, *dels ock* att enahanda rätt må tillkomma kollegium beträffande dessa befattningars nuvarande innehafvare i den mån de öfvergå på den nya aflöningsstaten.

Om särskilda tillräckliga medel anslås för bekostande af all inom kollegium förekommande renskrifning, bör, på sätt komiterade föreslagit, inflytande expeditionslösen icke till någon del för sådant ändamål användas,

utan till statsverket levereras utan annat afdrag än stadgad ersättning för uppbörd och redovisning.

Det torde ock finnas lämpligt, att utgående expeditioner, som skola enligt expeditionstaxan lösas, varda belagda med stämpelpapper till belopp, motsvarande hvad nu utgår i stämpel, lösen och sigillpenningar, med rätt för vederbörande sportelredogörare att af inflytande stämpelmedel, enligt redogörelse, åtnjuta den honom hittills tillförsäkrade provision af influten lösen.

Hvad angår vaktbetjeningen, anser jag densamma kunna inskränkas till en förste vaktmästare och fem vaktmästare, af hvilka senare en anställes till tjänstgöring i kammararkivet.

Enligt mitt förslag, hvilket på sätt ofvan antydts icke afser förhållandena sådane de skulle gestalta sig, om kollegium komme att öfvertaga vården om de för närvarande af kongl. hospitalsstyrelsen och för indelta arméens räkning förvaltade hemman och boställen, skulle kollegii personal komma att bestå af följande embets- och tjänstemän, nemligen:

i första graden en förste notarie, tre notarier, en registrator, en fiskal, en aktuarie och åtta kammarförvandter;

i andra graden en advokatfiskal och tre kamererare;

i tredje graden fem kammarråd; och

i fjärde graden en president.

Befattningar, som af mig föreslagits till indragning, äro de, hvilka för närvarande innehafvas af ett kammarråd, en sekreterare, en notarie, fyra ordinarie och två tillförordnade kanslist i kansliet, en kanslist i registratorskontoret, en andre kanslist i advokatfiskalskontoret, en kammarförvandt och en kammarskrifvare i kammararkivet samt en kamererare och nio kammarskrifvare i provinskontoren; hvaremot skulle tillkomma följande nya tjänstemän, nemligen en aktuarie och fem kammarförvandter i provinskontoren.

Löneförmånerna för innehafvare af första gradens tjänst böra, enligt min åsigt, utgöra vid tillträdet 3,000 kronor, efter fem år, genom ålderstillägg, 3,500 kronor och efter ytterligare fem år, genom nytt ålderstillägg, 4,000 kronor; hvilka tre belopp, hvarje för sig, fördelas i lön, motsvarande $\frac{3}{4}$, och tjänstgöringspenningar, motsvarande $\frac{1}{4}$ af beloppen. Förste notarien och kanslichefen bör derutöfver såsom godtgörelse för förmanskapet öfver kanslist- och registratorskontoret åtnjuta 500 kronor, jemväl fördelade i lön och tjänstgöringspenningar efter nyssnämnda grund.

Med biträdande af komiterades förslag, anser jag, att innehafvare af andra gradens tjänster böra i aflönning undfå vid tillträdet 4,500 kronor, efter fem år, genom ålderstillägg, 5,000 kronor och efter ytterligare fem år, genom nytt ålderstillägg, 5,500 kronor; med enahanda fördelning af hvarje särskildt aflöningsbelopp, som i fråga om de med första gradens tjänster för-

enade löneförmåner föreslagits. Kommande, i händelse aflöningen för advokatfiskalen varder i öfverensstämmelse härmed bestämd, hans andel i de medel, som genom hans åtgärd tillflyta kronan, att nedsättas till 10 procent.

Hvad kammarrådets löneförmåner angår, torde de, i enlighet med komiterades förslag, böra utgöra vid tillträdet 6,400 kronor och efter fem år, genom ålderstillägg, 7,000 kronor, hvilka belopp dock, hvarje för sig, af mig föreslås att fördelas i lön, motsvarande $\frac{3}{4}$, och tjänstgöringspenningar, motsvarande $\frac{1}{4}$ af beloppen.

Den af komiterade föreslagna aflöning för presidenten 10,000 kronor torde ock böra, efter nyssberörda grund, fördelas i lön 7,500 kronor och tjänstgöringspenningar 2,500 kronor.

Vid komiterades i fråga om vaktbetjeningens aflöning framställda förslag har jag att erinra, dels att förste vaktmästarens aflöning 1,100 kronor synes också böra efter fem år, genom ålderstillägg, kunna höjas till 1,200 kronor; dels ock att dessa båda aflöningsbelopp äfvensom de tvenne för vaktmästarne föreslagna 800 och 900 kronor torde böra fördelas i lön, motsvarande $\frac{3}{4}$, och tjänstgöringspenningar, motsvarande $\frac{1}{4}$ af beloppen; kommande, om löneförhöjningen för vaktbetjeningen bifalles, dess inkomst af sigillpenningar att försvinna.

Å kollegii nu gällande ordinarie stat äro uppförda följande anslag: lön till en kanslist å registratorskontoret 1,000 kronor, löner till 4 kanslister i kansliet å 1,000 kronor, tillsammans 4,000 kronor, till befrämjande af göromålens gång inom kanslistgraden 2,000 kronor, lön åt en andre kanslist å advokatfiskalskontoret 1,000 kronor samt gratifikationer till extra ordinarie tjänstemän och vaktbetjente 5,000 kronor, eller tillsammans 13,000 kronor. Såsom ersättning för bestridande af tillfälliga vikariat i kollegium har Kongl. Maj:t, efter framställning af kollegium, anbefallt statskontoret att af anvisade medel utbetala, 2,093 kronor år 1872, 2,041 kronor år 1873 och 2,743 kronor år 1874, eller under hvarje af dessa tre år i jernadt medeltal 2,300 kronor, utgörande tillsammans med omförmälda 13,000 kronor ett belopp af 15,300 kronor. Härtill kommer, att, på sätt komiterade (pag. 90 af betänkandet) jemväl upplyst, kostnaderne för utskrifning af alla så kallade öfverexemplar för närvarande bestridas af influten expeditionslösen, hvaraf för nämnda ändamål användts 315 kronor 24 öre under år 1872, 344 kronor 32 öre under år 1873 och 340 kronor 51 öre under år 1874.

Med afseende å nu anförda förhållanden kan jag icke finna annat, än att komiterade, enligt hvilkas åsigt ett årligt belopp af 10,000 kronor borde

ställas till kollegii förfogande att användas till vikariatsersättningar, flitpenningar och renskrifningskostnader, föreslagit ett alltför lågt belopp. För min del skulle jag önska, att den del af ifrågasatta beloppet, som borde användas för bestridande af renskrifningskostnaderne, blefve ansedt och betraktadt såsom ett förslagsanslag, som, enligt min åsigt, lämpligen kunde sättas till 4,000 kronor. Derutöfver anser jag erfordras ett bestämdt anslag af 10,000 kronor för bekostande af vikariatsersättningar samt arvoden och flitpenningar till amanuenser och andra extra ordinarie tjenstemän.“

Stockholm som ofvan.

In fidem
C. J. Hassell.
